8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1995 ՈՒՐԲԱԹ # 236 (990)

Ազգ
Azg
armenian daily

Բիլ Քլինթոնը վետո դրեց հանրապետականների առաջարկին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, WSJ: Մ. Նահանգների կառավարական ճգնաժամը հարթելու ճիգերն ապարդյուն անցան. նախագահ Քլինթոնը դարձյալ վետոյի իր իրավունքը օգտագործեց բյուջեի կրճատումները 7 տարվա վրա տարածելու հանրապետական կուսակցության առաջարկի դեմ, կրկնելով իր պահանջը՝ կրճատումները տարածել 9 տարվա վրա: Հատկանշականն այն է, որ նա խագահն իր որոշումն ստորագրեց այն գրիչով, որը 30 տարի առաջ Լինդոն Ջոնսոնն էր օգտագործել բժշկական սոցիալական նպաստները հաստատելիս, ինչը Քլինթոնն իր հենակետն է դարձրել հանրապետականների բյուջեի ծրագրի դեմ պաշտպանվելիս: Վերջիններն իրենց զարմանքը արտահայտեցին նախագահի առանձնապես «կոպիտ» արտահայտությունների առթիվ:

110 հազար կեղծ դոլլար Հայաստանում

Հայաստան է ներմուծվել ԱՄՆ-ի շուրջ 110 հազար կեղծ դոլլար: Փաստի առիթով հարուցված է քրեական գործ, կատարվում է նախաքննություն: Երկու մարդ կալանավորված է: Կեղծ դոլլարներ իրացնող անձանց հետ շփված մարդիկ պետք է դիմեն ՀՀ ՆԳ ՔՆՆչական վարչություն: Կամավոր ներկայացողները քրեական պատասխանատվության չեն ենթարկվի: ԱՅԱՕՐ-32

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 7

Ամենայն հայոց կաթողիկոսը Գյումրիում պատարագ մատուցեց երկրաշարժի զոհերի հիշատակին

Դեկտեմբերի 7-ին՝ 1988 թ. ավերիչ երկրաշարժի տարելիցի օրը, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Առաջինը Գյումրիի Սուրբ Աստվածածին եկեղեցում պատարագ մատուցեց երկրաշարժի զոհերի հիշատակին: Նույն օրը Գյումրիի քաղաքային իշխանությունները ծաղկեպսակներ դրեցին երկրաշարժի զոհերի հիշատակը հավերժացնող հուշաքարին:

Ինչպես հայտնեցին ՀՀ ԱԺ մամուլի ծառայությունից, դեկտեմբերի 7-ի առավոտյան ՀՀ ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, ՀՀ փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանը, ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը, ի թիվս այլ պաշտոնատար անձանց, այցելել են Սպիտակ: Այստեղ՝ Բ. Արարքցյանը եւ Գ. Հարությունյանը մեկնել են Վանաձոր, իսկ Հ. Բագրատյանը՝ Գյումրի: Ամենուր նրանք ծաղկեպսակներ են դրել 1988 թվականի երկրաշարժի զոհերի հիշատակը հավերժացնող հուշակոթողներին: ՆՈՅՅԱՆ ՏԱԳԱՆ

ՀՅԴ ներկայացուցիչները հարգանք մատուցեցին

ԳՅՈՒՄՐԻ, 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ: Երեւանից ժամանած ՀՅԴ վարչության պատվիրակությունը՝ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի գլխավորությամբ, նախ մասնակցեց ս. Աստվածածին եկեղեցում սգո պատարագի արարողությանը, ապա ծաղկեպսակ դրեց 1988 թ. դեկտեմբերի 7-ի երկրաշարժի զոհերին նվիրված կառուցվելիք հուշահամալիրի հուշաքարին:

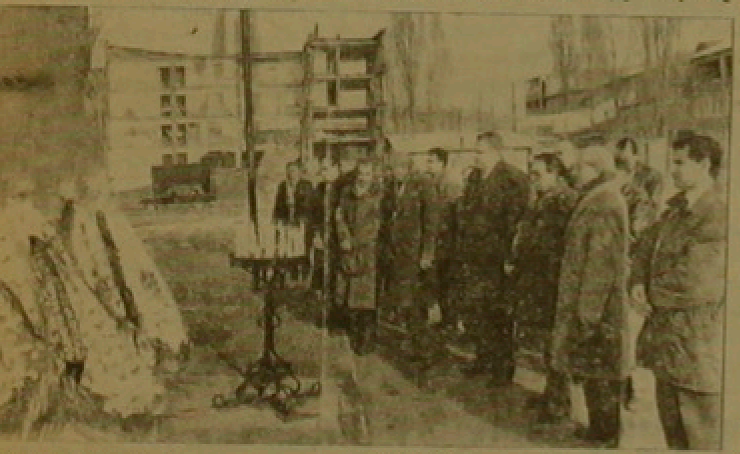

ՀՅԴ հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը, անդամներ Ալեքսանդր Թադեւոսյանը, Ռուբեն Արարատյանը, Համլետ Դալլաքյանը, Հարություն Առաքելյանը, գրասենյակի վարիչ Վաչագան Գալստյանը, ՀՅԴ Գյումրի քաղաքային վարչության ատենապետ Գեւորգ Մկրտչյանը, ավագ գործիչ Անտոն Փիլոյանը եւ կուսակցության տեղի կազմակերպության անդամներն այցելեցին նաեւ քաղաքային գերեզմանատուն, ուր մարդկանց հոսքը վաղ առավոտից չէր դադարում: Թեեւ աշխատանքային օր էր, սակայն ամբողջ Գյումրին խնկարկում էր իր անմեղ նահատակների հիշատակը:

Հարց է առաջանում, ինչո՞վ է տարբերվում 1995-ի դեկտեմբերի 7-ը 1994-ի դեկտեմբերի 7-ից, երբ ոչ միայն անցյալ տարի, այլ 1988-ից ի վեր այդ օրը պաշտոնապես հայտարարվում էր ոչ աշխատանքային օր: Համարենք, որ 1995-ը շրջադարձային տարի է: Կամաց-կամաց մեղմելու եւ աստիճանաբար մոռանալու կործանիչ արհավիրքի պատճառած ցավերը:

Սակայն երբ արցունքն ու լացը փորձում ես խեղդել, անկախ քեզանից սկսում ես հազալ: Աստված տա, այդ հազն էլ անցնի...

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Վարդգես Գնունին գրում է տագնապներ

Դպրոցների փակման որեւէ որոշում չի եղել

Վերջին օրերին, Ազգային ժողովում 1996 թ. պետական բյուջեն հաստատելու քննարկումների ժամանակ, խոսակցություններ էին եղել նաեւ հանրապետությունում իբր թե 500 հանրակրթական դպրոցներ փակելու անհրաժեշտության մասին, որպեսզի այդ ճանապարհով հնարավոր լինի բարձրացնել ուսուցիչների աշխատավարձը: Այդ առթիվ մեր թղթակիցը կարճ հարցազրույց ունեցավ ԿԳ գիտության եւ կրթության նախարար Վարդգես Գնունու հետ: Ահա, թե ինչ ասաց նախարարը:

«Նախ, իմ անձնական կարծիքով, յուրաքանչյուր գյուղ այնքանով է գյուղ, որքանով որ դպրոց ունի: Հարյուրամյակներ շարունակ գյուղական համայնքը, գտնվելով նույնիսկ օտար լծի տակ, կառուցել է եկեղեցի որպես հոգեւոր դպրության կենտրոն: Կառուցել է նաեւ դպրոցներ, որը եւ հանդիսացել է մեր ազգի գոյատեւման գլխավոր գործոններից մեկը:

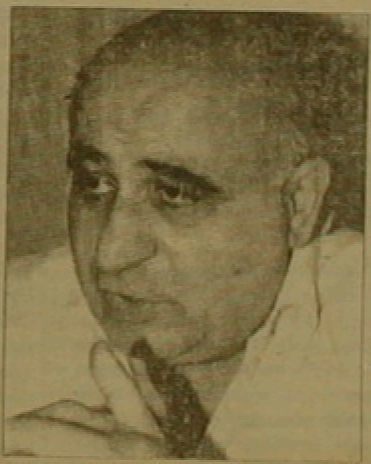

Այսօր, առավել քան երբեք, կարեւորվում է գյուղական դպրոցի դերը գյուղական համայնքի կյանքում: Գյուղական դպրոցը պետք է հանդիսանա ոչ միայն կրթական, այլ նաեւ մշակութային, լուսավորչական, մարզական օջախ եւ ծառայի տվյալ համայնքին: Գյուղական դպրոցի գրադարանը հաջողությամբ կարող է սպասարկել համայնքին, երեկոյան ժամերին, շաբաթ ու կիրակի օրերին կարող է հանդիսանալ որպես ընթերցարան: Նույն կերպ դպրոցի մարզադահլիճը կարող է ծառայել գյուղական երիտասարդության մարզական դաստիարակության նպատակներին, որ կարող են ստեղծվել նաեւ առողջարարական խմբեր: Դպրոցի դահլիճը կհանդիսանա մշակութային միջոցառումների կազմակերպման կենտրոն: Դժվար է գերագնահատել գյուղական դպրոցի դերն ազգային մտածողության ձեւավորման եւ հայրենասիրական դաստիարակության գործում:

Այս պայմաններում ավելի է կարեւորվում գյուղական դպրոցի ուսուցչի դերը, որը հնարավորություն կունենա նաեւ լրացուցիչ աշխատանքի եւ համապատասխան վարձատրության իհարկե համայնքի կողմից սահմանված կարգով, համայնքի միջոցների հաշվին:

Տարական հաշվարկները ցույց են տալիս, որ գյուղից գյուղ աշակերտներին տեղափոխելու ծախսերը, առավել եւս Հայաստանի նման մի լեռնային երկրում, երբ ձմռանը միջգյուղական ճանապարհները հաճախ փակվում են կամ դժվարանցանելի եւ վտանգավոր են, կգերազանցեն գյուղի դպրոցի պահպանման ծախսերը, չհաշված բաղադրյալ կորուստները, առավել եւս, որ դպրոցի ծախսերը հիմնականում ուղղվում է աշակերտների թվով:

Անիմաստ է հակասող գյուղական եւ ավանային 860 դպրոցներից մոտ 500-ի փակման մասին խոսակցությունները: Տես էջ 2

Հիշատակի սուգ Արցախում

Այսօր Արցախը եւս իր սուգը մատուցեց 1988 թվականի մեծ երկրաշարժի զոհերի հիշատակին: Ստեփանակերտի հուշահամալիր այցելեցին եւ երկրաշարժի զոհերի հուշարձանին թարմ ծաղկեպսակներ դրեցին ԼՂՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, ԼՂՀ խորհրդարանի նախագահ Կարեն Բաբուրյանը, վարչապետ Լեոնարդ Պետրոսյանը, հանրապետության այլ ղեկավար ու պաշտոնատար անձինք, հասարակայնության ներկայացուցիչներ: ԱՐՍԵՆ ՄԵԼԻՔ

Փարիզ. Ավիաաշխատողներն էլ միացան գործադուլավորներին

ՓԱՐԻԶ, 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, RFI, BBC: Ցույցերն ու հանրահավաքներն այսօր շարունակվեցին Ֆրանսիայի մայրաքաղաքում, ինչպես նաեւ Մարսել, Թուլուզ, Բորդո, Լիոն եւ այլ քաղաքներում: Արհմիությունները կոչ արեցին ասպարեզներում սոցիալական կրճատման վարչապետ Ալեն Ժյուպեի ծրագրի դեմ: Կոչերին այս անգամ ընդառաջեցին ավիաաշխատողները: Մասնավորապես «Ֆրանս Ինտեր», «Էր Ինտեր» եւ մասամբ նաեւ «Էր Ֆրանսի» օդաչուներն ու օդանավակայանների աշխատողներն իրենց համերաշխությունը հայտնեցին տրանսպորտի բնագավառի մյուս աշխատողներին եւ միացան գործադուլին: Այսօր գործադուլավորներին միացան նաեւ, բացի Փարիզից, մնացյալ մյուս մեծ քաղաքների էլեկտրիկներն ու գազամատակարարները: Նախագահ Ժակ Շիրակը, որն այսօր Բադեն-Բադենում հանդիպում էր Գերմանիայի կանցլեր Հելմուտ Քոլի հետ, կրկին հայտարարեց, թե բիլլոնք է կանգնում իր վարչապետի ծրագրին:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Լեռնային Ղարաբաղը ազատ արձակեց 10 ադրբեջանցի ռազմագերիների

Ափդամ մոջահեդը դատապարտվեց 15 տարվա ազատազրկման

ԼՂՀ իշխանությունները միակողմանի կարգով ազատ արձակեցին 10 ադրբեջանցի ռազմագերիների: Ինչպես հաղորդեց հանրապետության նախագահի մամուլ քարտուղար Ալեքսանդր Գրիգորյանը, բոլոր ազատ արձակվածները Ադրբեջանի ներկայացուցիչներին հանձնվեցին Աղդամի դիմակայության գծի հատվածում: Ստեփանակերտում գտնվող Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի առաքելության միջնորդությամբ: Մամլո քարտուղարի խոսքերով, ԼՂՀ ղեկավարությունը հույս է հայտնում, որ ԵԱՀԿ նախարարների խորհրդի Բուդապեշտյան նիստի բացման օրը պաշտոնական Ստեփանակերտի կողմից արված բարի կամքի այս քայլը կնպաստի հակամարտող հիմնական կողմերի միջեւ վստահության ստեղծմանը, ինչն, իր հերթին, դրականորեն կանդրադառնա պատերազմյան կարգավորման բանակցային գործընթացի հետագա փուլերի վրա: Ալեքսանդր Գրիգորյանը հաղորդեց նաեւ, որ ԼՂՀ զինվորական տրիբունալը ադրբեջանական բանակի վարձկան, աֆղան մոջահեդ Ռահիմ Վերդի Կուլի Վահերզայիին դատապարտեց 15 տարվա ազատազրկման: Դատապարտյալը, որի դատավարությունը ավարտվեց դեկտեմբերի 6-ին Ստեփանակերտում, գերի է ընկել 1994 թվականի ապրիլին ԼՂՀ-ի դեմ մարտական գործողությունների կատարման ժամանակ, ռազմաճակատի հարավ-արեւելյան հատվածում: Ադրբեջանի ծառայությամբ աֆղան մոջահեդների կազմում, Վահերզային գլխավորում էր 22 հոգուց բաղկացած ստորաբաժանումը: Դատապարտվածի խոսքերով, ադրբեջանական հրամանատարությունը խոստացել էր մինչեւ 5 հազար դոլլար պարգեւավճար, որը պետք է տրվեր պայմանագրի ժամկետի լրանալուց հետո: ԱՐՍԵՆ ՄԵԼԻՔ

ԱՇԽԱՐՀ

Զմեյնի՝ վիճելի տարածք Ռումինիայի եւ Ուկրաինայի միջեւ

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ, 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, RFI: Ռումինիան միջազգային դատարանին կդիմի, եթե Ուկրաինան հետ չվերադարձնի Սեւ ծովում գտնվող Զմեյնի կղզին, հայտարարեց այդ երկրի արտգործնախարարության բանբերը: 1961 թ.-ին Ուկրաինային (Խ. Միության) զիջված այդ փոքրիկ, բայց ծովային հաղորդակցության համար կարեւոր կղզին ներկայումս ետ է պահանջվում Բուխարեստի կողմից, գտնելով, որ խորհրդային ճնշմամբ այն անարդարորեն վերցվել է իրենից: Պաշտոնական այցով Պեկինում գտնվող Ուկրաինայի արտգործնախարար Գենադի Ուդովենկոյի պատասխանը եղավ շատ խիստ. նա զարմանք եւ զայրույթ արտահայտեց Բուխարեստի «տարածքային նկրտումների առթիվ»:

Խաբարովսկի շրջանում անհետացավ ՏՈՒ-154 ինքնաթիռը

Երեկ գիշեր, Խաբարովսկից 200 կմ հեռու անհետացավ Խաբարովսկի ավիաընկերությանը պատկանող ՏՈՒ-154 մարդատար ինքնաթիռը, որտեղ կային 88 ուղեւոր եւ անձնակազմի 8 անդամներ: ՏՈՒ-154 ինքնաթիռը կատարում էր հետ բական չվերթ Հարավային Սախալին-Խաբարովսկ երթուղով: Կապը նրա հետ խզվեց, եւ 30 րոպե էր մնում Խաբարովսկ հասնելուն: Առաջին օրվա որոնման աշխատանքները որեւիցե արդյունք չտվեցին: Վաղը որոնման աշխատանքները կվերսկսվեն հավանական աղետի շրջանում՝ Ճապոնական ծովից 80 կմ հյուսիս:

digitised by A.R.A.R.@

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Վարդգես Գնունին ցրում է տագնապները

Սկիզբը էջ 1

– Բայց, պարոն նախարար, խոսքը անպայման գյուղական դպրոցների մասին չէ, այլ՝ ընդհանրապես՝ դպրոցների, այդ թվում նաեւ՝ քաղաքայինների:

– Հանրապետությունում կա ընդամենը 1402 դպրոց, որից 542-ը՝ քաղաքային: Առավել եւս լուրջ չէ դրանցից... 500-ի փակման մասին խոսելը: Սակայն ասվածից չի բխում, որ յուրաքանչյուր առանձին դեպքում, ելնելով աշակերտների թվից եւ այլ գործոններից, նախարարությունը չի քննարկում եւ յուրաքանչյուր մասնավոր դեպքում չի որոշում տվյալ բնակավայրում տարրական, միջին եւ ավագ դպրոց ունենալու հարցը: Ամենայն լրջությամբ քննարկվում է նաեւ Երեւանում, հանրապետության մյուս քաղաքներում, շրջկենտրոններում ոչ լրիվ ծանրաբեռնված դպրոցական շենքերի նպատակային օգտագործման, նույն թաղամասում հարեւանությամբ գործող թերծանրաբեռնված դպրոցների հնարավոր միավորման հարցերը: (Այստեղ նախարարը բերեց օրինակներ հենց Երեւանի առանձին միկրոշրջաններից, նշելով, որ կողք կողքի, երբեմն նույնիսկ միեւնույն շենքում գործում են երկու դպրոց, որոնցից մեկն, ասենք, ունի 1500 աշակերտական տեղ, մյուսը՝ 800, բայց երկուսը միասին հազիվ ունեն 1350 աշակերտ: Պարզ է, որ այսպիսի դպրոցների միավորումը նպատակահարմար կլիներ, բայց դրանց թիվը չի կարող գերազանցել 2-3 տասնյակից):

Մեր զրույցի վերջում պրն Գնունին ամենայն որոշակիությամբ ընդգծեց, որ «կառավարությունը, նախարարությունը, հանրակրթության բարեփոխումների հանձնաժողովը դպրոցների փակման վերաբերյալ եւ ոչ մի որոշում չեն կայացրել»:

Ավելացնեմ, որ նախարարը միանգամայն անհնարին էր համարում դպրոցների փակման ճանապարհով ուսուցիչների աշխատավարձի բարձրացման խնդրի լուծումը:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

ԵԱՀԿ նախագահը դժգոհել է ղարաբաղյան կարգավորման դանդաղ ընթացքից

Հունգարիայի արտգործնախարար Լասլո Կովաչը, որը շուտով հանձնելու է ԵԱՀԿ-ի նախագահի իր լիազորությունները, իր դժգոհությունն է հայտնել ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման դանդաղ ընթացքի կապակցությամբ: Ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդման, դեկտեմբերի 7-ին Բուդապեշտում կայացած ԵԱՀԿ արտգործնախարարների հանդիպման ժամանակ Կովաչն ասել է, թե ի հեճուկս բանակցողների ջանքերի, «հակամարտության կարգավորման հիմնական սկզբունքների շուրջ համաձայնության հանգելը դեռեւս պատրանք է մնում»: Կովաչը կողմերից որեւէ մեկին չի մեղադրել համաձայնագիրը խափանելու մեջ: Նա հիշեցրել է, որ 1 տարի առաջ ԵԱՀԿ գագաթաժողովը որոշում է ընդունել ռազմական գործողությունների կայուն դադարից հետո Լեռնային Ղարաբաղ խաղաղապահ բազմազգ ուժեր ուղարկելու մասին: Ըստ Կովաչի, հակառակ բանակցողների ջանքերին, խաղաղապահ առաքելությունը առայժմ իրականություն դառնալու նշաններ ցույց չի տալիս: Նա հայտարարել է նաեւ, որ խաղաղապահ ուժերի կազմավորման նախնական աշխատանքներն արդեն ավարտված են եւ զորամիավորումները Ղարաբաղում կտեղակայվեն անհրաժեշտ պայմանների ստեղծումից կարճ ժամանակ անց: ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները զեկույց են ներկայացնելու խնդրի ներկա կացության մասին: Սակայն չի հաղորդվում, թե արդյոք կհրապարակվի՞ այդ զեկույցը:

ՆՏ

ԿԱԼԻՖՈՌՆԻԱ

Բիլ Քլինթոնն այցելեց հայկական ընտանիքին

ԵՐԵՒԱՆ, 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը վերջերս անակնկալ այցելություն կատարեց Ֆրեզնոյում գտնվող Սիմոնյանների ագարակ, որն այդ շրջանի ամենանշանավոր ագարակն է pistachios այգիներով: Նախագահը սիրով գնումներ կատարեց հայկական ընտանիքի աճեցրած բարիքներից:

Այցից միայն մեկ ժամ առաջ Սիմոնյանները տեղեկացան, որ իրենց հյուր է գալիս երկրի նախագահը: Քլինթոնը ցանկություն էր հայտնել Սելմա քաղաքից մեկնելուց առաջ տեսնել Հովտի ամենահին ագարակները: Նախագահին դիմավորեց Սիմոնյանների ողջ ընտանիքը՝ Լիզին, Պատին, Դենիսն ու Մարին: Սիմոնյանները բացատրություններ տվեցին Հովտում տարածված հողագործական ու ֆերմերային աշխատանքների մասին: Մեկնումից առաջ նրանք նախագահին մի արկղ չիր պտուղ նվիրեցին: Պատին Սիմոնյանն իր հերթին Քլինթոնին նվիրեց Հովտի պատմության մասին գրված մի գիրք: Նախագահը խոստացավ Վաշինգտոն վերադառնալուն պես անպայման ընթերցել այն:

Սիմոնյանների ագարակը 1901 թ.-ից ի վեր այդ շրջանի պատմական ու ինքնատիպ վայրերից մեկն է համարվում: Այսօր երկրորդ սերունդն է, որ մշակում է այդ հողատարածքը, ուր աճեցվում են ավելի քան 100 տեսակի պտուղներ ու բանջարեղեն: Դրանից բացի ագարակատերերը Գլորիա եւ Ջենորն պողոտաների խաչմերուկում ցուցադրում են հնագույն շոգեկառքերի, տրակտորների եւ հեծանիվների ճոխ հավաքածու:

ԵՐԵՒԱՆ

Հայաստանին պետական տախիներ պետք չեն

ԵՐԵՒԱՆ, 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Նոր բյուջեն ոչ միայն մայրաքաղաքին, այլեւ ամբողջ հանրապետությանը պետական տախիներ պետք չեն, որովհետեւ դրանք ամբողջ օրը կանգնում են կամ [illegible] ընդամենը 30-40 կմ վազք: Ըստ այդմ, համաձայն ՀՀ տրանսպորտի եւ հաղորդակցության նախարար Հենրիկ Քոչինյանի, տախիները պետք է սեփականաշնորհվեն: Դրանք այլեւս չպետք է լինեն պետության հոգածության առարկա:

Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի առաջին հրամանագրերից մեկը (1992 թ. հունիսի 21-ին) վերաբերում էր հայրենիքի պաշտպանությանը մասնակցած, այդ պատճառով հաշմանդամ դարձած զինծառայողների եւ զոհված ազատամարտիկների վիճակի բարելավ[ման] ... հետեւ գումարի տեսքով չէ, բայց պետության սոց հնարավորությունների սահմաններում 28-29 հազար դրամ իրական նպաստները որոշ չափով մեղմում են զոհված ազատամարտիկների ընտանիքների սոցիալական վիճակը:

Այս ամենից զատ, վարչության միջոցով իրականացվում է նաեւ ... կը: Օրինակ, առաջարկվում է հաշմանդամ ազատամարտիկների եւ պատերազմի մասնակցի կարգավիճակ ունեցող անձանց ազատել բոլոր տեսակի նպաստահարկերից, պետբյուջեում հատուկ ֆինանսական միջոցներ նախատեսել վիրավոր զինծառայողների բուժման [illegible] անցկացնելու համար,

ՀՐԱՏԱՊ

Պետությունն անտարբեր չէ զինծառայողների սոցիալական կարիքների նկատմամբ

Արդեն մի քանի տարի ՀՀ ՊՆ համակարգում գործում է զինծառայողների սոցիալական պաշտպանության վարչությունը: Վարչության պետ գնդապետ Գեորգի Պետրոսյանին խնդրեցինք պարզաբանել, թե ինչ միջոցներով, ինչ մեխանիզմներով են լուծվում զինծառայողների սոցիալական խնդիրները: Ահա թե ինչ ասաց պրն. Պետրոսյանը:

մանը զեղչերի եւ արտոնությունների միջոցով: Դրանից քիչ անց (նոյեմբերին) ՊՆ ընդունած օրենքին հաջորդեց կառավարության որոշումը զինծառայողների եւ նրանց ընտանիքների պաշտպանության որոշակի միջոցառումների մասին: Խոսքը վերաբերում է նախեւառաջ զինծառայողներին աշխատավարձի զուգահեռ հատկացվող սննդի փոխհատուցումներին, բուժսպասարկման բարձրացմանը, բնակարանային ապահովվածությանը, անվճար բուժմանը, դեղորայքից օգտվելուն:

Զոհվածների, անհետ կորածների եւ պատերազմական գործողությունների հետեւանքով հաշմանդամ դարձած զինծառայողների ընտանիքներին տրվում է թոշակ, ընտանիքի անդամներին՝ ձրի երթեւեկության, կոմունալ-կենցաղային վճարումների 50 տոկոս զեղչից օգտվելու իրավունք եւ այլն: Օրինակ, 3 երեխա ունեցող զոհված ազատամարտիկի ընտանիքը, երբ բոլոր փաստաթղթերը ձեւակերպված են, ստանում է ամսական 8000 դրամ թոշակ: Եւս 2000-ական դրամ յուրաքանչյուր երեխային տրվում է «Հայաստան» հիմնադրամի կողմից: Սրան գումարվում են վերոհիշյալ զեղչերից, արտոնություններից օգտվելու շնորհիվ տնտեսված գումարները, որ միջին հաշվով կազմում է մոտ 15 հազար դրամ: Վերջինս, ճիշտ է, չի երեւում, որով-

բարեգործական կազմակերպություններից, սփյուռքի եւ Հայաստանի անհատ բարեգործներից, զորամասեր շրջանակներից ստացվող օգնությունների բաշխումը զինծառայողների ընտանիքներին վարչության կազմած ցուցակների հիման վրա: Սերտ կապեր են հաստատված Միջազգային Կարմիր խաչի հետ (օրերս սկսվեց այդ կազմակերպության տրամադրած միջոցների բաշխումը ցուցակներում ընդգրկված ընտանիքներին), զգալի օգնություն ստացվում է ՀՕՖ-ից, ՀՕԽ-ից, սփյուռքահայերից, հագուստի ձեւով, «[illegible]» կազմակերպությունից: Ընտանիքներին օգնում են տեղի գործարանները, ընկերությունները, անհատ ձեռներեցները: Անցյալ տարի նրանցից ստացվեց 2,5, այս տարի՝ 1,5 միլիոն դրամի օգնություն:

Իհարկե, այս ամենը դեռ բավարար չէ: Հատկապես տարբեր կարգի հաշմանդամություն ստացած ազատամարտիկների ընտանիքները, որ այլ եկամուտներ չունեն, բնականաբար, իրենց բավարարված չեն զգում այդքանով: Ուստի, վարչությունը կազմել եւ պաշտպանության նախարարության միջոցով ԱԺ-ի քննարկմանն է ներկայացրել առաջարկների մի փաթեթ, որոնք ընդունվելու դեպքում, զգալիորեն կբարելավեն զինծառայողների ընտանիքների վիճա-

զոհվածների, անհետ կորածների եւ հաշմանդամների ընտանիքներին [illegible] «Փարոս» համակարգում ընդգրկել, [illegible] կրճատումը չտարածել զինծառայողների ընտանիքների անդամների վրա եւ այլն:

Մասնավորապես, զեղչերի եւ արտոնությունների վերաբերյալ ծագող թյուրիմացությունների կանխման նպատակով պրն. Պետրոսյանը հարկ համարեց պարզաբանել, թե ում վրա են դրանք տարածվում: Երբ զոհվածը (կամ անհետ կորածը) ամուսնացած էր, զեղչերից, արտոնություններից օգտվում են նրա կինը եւ երեխաները, ծնողները (երբ արդեն կենսաթոշակային տարիքում են), խնամակալները (երբ չունեն ծնողներ եւ ամուսնացած չէր): Երբ զոհվածն ամուսնացած է եղել մի քանի անգամ, ապա զեղչերն ու արտոնությունները տարածվում են բոլորի վրա: Նույնը նախատեսված է հաշմանդամների ընտանիքների համար, փոքր տարբերություններով: Ինչ վերաբերում է «պատերազմի մասնակից» կարգավիճակ ունեցողներին, ապա նրանց արտոնությունները վերաբերում են տրանսպորտից, դեղորայքից անվճար օգտվելու, առողջարաններում բուժվելու իրավունքին:

[illegible] ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Խաղամոլներն անարգել թալանում են մարդկանց

Խաղամոլների մի խումբ տիրություն է անում մայրաքաղաքի «Հյուսիսային» ավտոկայանում, որտեղից ամեն օր անցնում են հազարավոր մարդիկ:

4-6 հոգուց կազմված խաբեբաների այս թիմը միշտ վաղ առավոտյան ավտոկայանի հրապարակի մուտքի եզրին բացելով իր սեղանիկը, թակարդներ է լարում դյուրահավատ մարդկանց համար: Շողոմ խոսքով «խաղացողը» խաղասեղանին մոտենալ, բախտը փորձել է առաջարկում բազմաթիվ անցորդների: Փորձված ուղեւորները պարզապես արհամարհում են, որովհետեւ լավ գիտեն, որ նրանց հետ որեւէ խաղացող մինչեւ օրս մեկ դրամ կամ մեկ ռուբլի չի շահել: Իսկ անփորձ դյուրահավատները «կցում» են խաղամոլների նետած կարթը, մոտենում են խաղասեղանին ու ով զարմանք, շահում մի փոքր գումար: Առավոտս շուտ այսպես էլ հաջողությու՞ն:

«Կեցցես ապեր (կամ հոպար), քեզ համար հաջողակ օր ա սկսվում, մի հատ էլ փորձիր», խրախուսում է խաղավարը: Կարող ես ինձ հետ խաղալ կամ ընկեր ընտրել»:

Անմիջապես ասպարեզ է գալիս խաղասեղանի շուրջ առավոտվանից պտտվող «անծանոթ» գազանիկներից մեկը, որը նույն հանցախմբի որոշակի պարտականությամբ անդամներից է: Խաղամոլներն այնպես են անում, որ նորեկը լրիվ «ոչխարանա», եւս մեկ-երկու անգամ շահելով այնքան տանա, որ գումարը բազմապատկի: Մի քանի փորձից հետո, երբ «պատահաբար» ցույց են տալիս «կրող» թուղթը կամ իր տակ գնդիկ պարունակող մասնոցը, դյուրահավատը մտածելով, որ հաղթելու է, խաղի մեջ է դնում գրպանում ունեցած ողջ գումարը, մտածելով, թե տուն կվերադառնա հարստացած: Ձեռքը մեկնում է իր աչքով տեսած «կրող» խաղաթղթին կամ մասնոցին, եւ... Քանի որ նման միամիտները նաեւ ինքնավստահ են լինում եւ հավատում են խաղի ազնիվ պատրանքին, ապա պարզապես արհամարհում են լավատեղյակ կողմնակի մարդկանց խաղի մեջ չմտնելու հորդորներին: Այսպես, նոյեմբերի 16-ի առավոտյան իրենց խելք ու շնորհքի ձեռքը կրակն ընկած հայրն ու տղան այդպես էլ չանսացին շատ բան տեսած քաղաքացիներից մեկին, ավելի ու ավելի խրվեցին խաղի մեջ, տանուլ տվեցին հեռավոր գյուղում իրենց անհամբեր սպասող կարիքավոր ընտանիքի անդամների համար նախատեսված ամբողջ դրամը, իսկ երբ աղմկեցին անարդար խաղի դեմ, պատվական ծեծ ու ջարդ կերան խաղավարին մշտապես շրջապատող «անծանոթներից»: Քիչ անց ասպարեզ եկավ նաեւ մի ուրիշ «անծանոթ», որը ըստ լավատեղյակ ուղեւորներից մեկի, տիրություն է անում նաեւ ավտոկայանում առեւտուր անող սեղանիկներին, ու հիմարացած քաղաքացուն, որի գլխից արյուն էր հոսում, մեծահոգաբար ճանապարհածախսի փող տվեց:

Ավտոկայանը սպասարկող ոստիկանական բաժնի պատասխանատու աշխատակիցները կարծես կանխամտածված չեն տեսնում խաղամոլներին եւ ազատ գործելու հնարավորություն են տալիս նրանց:

ՌՈՒԲԵՆ [illegible]

Ավիատոմսերի այժմյան գները

Օդանավակայանների կենտրոնական գանձապահությունից հայտնեցին, որ Երեւան-Մոսկվա երթուղու ինքնաթիռի տոմսն արժե 44550 դրամ, Երեւան-Սոչի՝ 28350 դրամ, Երեւան-Սանկտ Պետերբուրգ՝ 54 հազար դրամ, Երեւան-Կիեւ՝ 46 հազար դրամ, Երեւան-Խարկով՝ 40500 դրամ, Երեւան-Ստավրոպոլ՝ 24800 դրամ:

ԱՅՍՕՐ 32

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 6 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ոճը եւ ձեւաւորումը ՊՕՂՈՍ ՂԱԼԱՄԻՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

«Կուզենայինք մեր գիտաժողովը ոչ թե հաստատեր, այլ հերքեր Հեգելի այն միտքը, թե «պատմության դասերը մեզ սովորեցնում են, որ ժողովուրդներն ու կառավարությունները ոչինչ չեն սովորում եւ ոչ մի դաս չեն քաղում պատմությունից»: Գյումրիի մտավորականների միության վարչության նախագահ, դոցենտ Հայկ Հարոյանն այսպիսի խոսքերով բացեց 88-ի աղետալի երկրաշարժի տարելիցի առթիվ դեկտեմբերի 5-ին այդ միության կազմակերպած գիտագործնական կոնֆերանսը, որի ընդհանուր թեման էր «Սպիտակի երկրաշարժի դասերը եւ Գյումրիի վերականգնման հիմնահարցերը»:

Երկրաշարժ. 3ոթ տարի անց

Մտավորականները վերակառուցման հույս են ներկայացնում

Գիտագործնական կոնֆերանս Գյումրիում

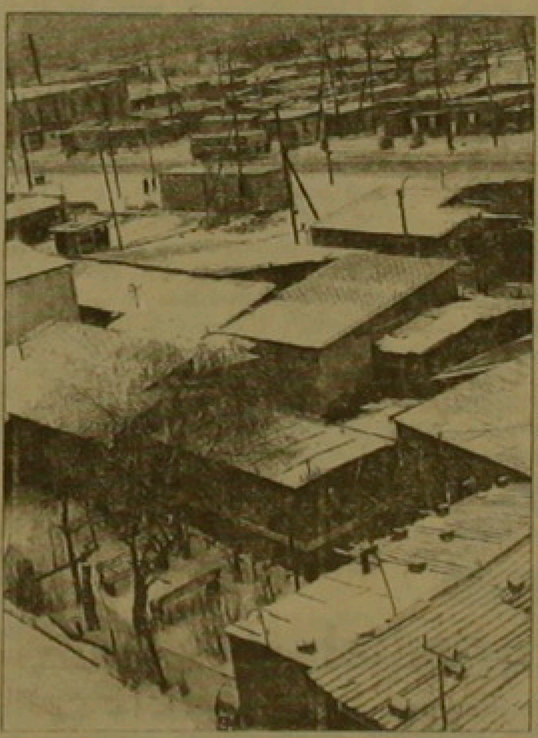

Հարցի հիմնական նպատակն էր երկրաշարժի հետեւանքների գիտական վերլուծության, քաղաքի ներկա կացության ընդհանրացման միջոցով նրա վերականգնման ու զարգացման համալիր ծրագրի որոշ հիմնադրույթների կանխանշումը:

Հայաստանի սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության գլխավոր տնօրեն, պրոֆեսոր Սերգեյ Բալասանյանը, ՍՊԱԾ հյուսիսային բաժանմունքի տնօրեն, երկրաբանական գիտությունների դոկտոր Սերգեյ Նազարեթյանն իրենց զեկուցումներով ներկայացրին երկրաշարժի մեծամասշտաբ ավերածությունների ու մեծաթիվ զոհերի հիմնական պատճառները, սեյսմիկ պաշտպանության առաջնահերթ խնդիրները: Նշվեց, որ այդ պատճառներից առաջինն ու հիմնականը սեյսմիկ վտանգի սխալ գնահատումն էր, մասնավորապես այդ տարածքների բալայնության ոչ ճիշտ հաշվարկը, որի հետեւանքով շենքերն ու կառույցները բազմապատիկ ավելի հզոր հարված ստացան, քան «նախատեսված» էր: Պատճառների մյուս երկու խումբը կազմում են շինարարության սեյսմակայունության նորմերի ու պահանջների կոպիտ խախտումները շենքերի նախագծումից մինչեւ շահագործում, եւ ինչպես բնակչության, այնպես էլ համապատասխան ծառայությունների անպատրաստությունը: Հետագա տարիներին վիճակը բարելավելու կարեւոր քայլերից մեկն է Հայաստանի սեյսմիկ շրջանացման նոր քարտեզի կազմումը:

Կոնֆերանսում «Երկրաշարժի առաջացրած գիտական հարցադրումները եւ դրանց լուծումները երկրաֆիզիկայի ու ինժեներային սեյսմոլոգիայի ինստիտուտում» թեմայով զեկուցմամբ հանդես եկավ գիտությունների ազգային ակադեմիայի այդ հաստատության տնօրեն, ֆիզմաթ գիտությունների դոկտոր Սեւադա Հովհաննիսյանը:

Ավերիչ երկրաշարժից հետո անցած յոթ տարիների ընթացքում Գյումրիում բնակարան է ստացել մոտավորապես 7000 ընտանիք, իսկ 16-17 հազարը դեռ անտուն են: Հսկայական աշխատանք կա կատարելու արտադրական, սոցիալ-կենցաղային, մշակութային եւ այլ օբյեկտների վերականգնման ուղղությամբ: Գյումրիի քաղգործկոմի նախագահի տեղակալ Հենրիկ Մազմանյանը, անդրադառնալով վերականգնման շինարարական աշխատանքներին, նշեց, որ քաղաքի իշխանությունները անցյալ տարվանից ի վեր բոլոր ուժերը կենտրոնացնում են անավարտ եւ բարձր պատրաստվածություն ունեցող շենքերի ու շինությունների վրա, որպեսզի քիչ ֆինանսական եւ նյութական ծախսումներով հնարավոր լինի հանձնել ավելի շատ բնակարաններ ու այլ օբյեկտներ: 1996 թվականի համար քաղաքից 25 միլիոն դոլարի շինարարության ծրագիր է ներկայացվել կառավարությանը, որը շատ ավելի է նախորդ տարիներից: Ծրագրի հաստատվելու դեպքում Գյումրիում բնակարանային խնդիրը կարելի կլինի, ըստ պարոն Մազմանյանի, լուծել... առաջիկա երեք տարում:

Հ. Մազմանյանը առանձնացրեց քաղաքաշինության հարցը, որն այստեղ թերեւս ամենածանրն է: Այդ կարծիքին էր տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Ջոն Առաքելյանը, որն իր ելույթում նշեց, թե արդյունաբերության նախարարությունը մինչեւ այժմ չունի քաղաքի արդյունաբերության վերականգնման ծրագիր, դրանից բխող բոլոր տագնապալի հետեւանքներով (միայն պաշտոնապես գրանցված են 22 հազար գործազուրկներ): Հռետոր ներկայացրեց Գյումրիի մտավորականների միության կողմից մշակված ծրագրի հիմնադրույթները, որոնք, ըստ նրա, արժանացել են հանրապետության նախագահական ապարատի հավանությանը: Այդ ծրագրով մասնավորապես առաջարկվում է քաղաքի մեքենաշինական ձեռնարկությունները վերամասնագիտացնել եւ դարձնել բարձրակարգ մեքենաներ ու սարքեր արտադրող ձեռնարկություններ, շինարարների տեղական պահանջների բազայի վրա մարզում զարգացնել շինարարական իրերի եւ նյութերի առավել արդյունավետ արտադրություն, էլեկտրատեխնիկական ձեռնարկությունների հիման վրա կազմակերպել արտասահմանի հետ համատեղ ձեռնարկություններ: Ըստ մշակման հեղինակների, այս քայլերի շնորհիվ հնարավոր կլինի 1,5-2 տարում ստեղծել 1700-1900 աշխատատեղ: Առաջարկվեց քաղաքի արդյունաբերության վերականգնման եւ զարգացման համալիր ծրագիր մշակելու համար ստեղծել կազմակերպական կառույց:

Կոնֆերանսում լսվեցին նաեւ առարկան տարբեր տեսանկյուններից վերլուծող եւս վեց զեկուցումներ ու հաղորդումներ, մի շարք հարցերի շուրջ եղավ բանավեճ: Կազմվեց ուղերձ, որը համապատասխան փոփոխություններից ու լրացումներից հետո կներկայացվի տեղական եւ հանրապետական իշխանություններին: Այսպես թե այնպես, այս հավաքը Գյումրիի մտավորականների միության յուրատեսակ այցետոմսն էր, քաղաքի վերականգնման գործում իր խոսքն ասելու նրա առաջին վճռական հայտը:

ԳԵՂԱՄ [illegible]

ՈՒՂԵՐՁ

Ն. Ռիժկով. «Ես չեմ կարող հաշտվել այն մտքի հետ, որ Հայաստանի դժբախտությունը դադարել է ընդհանուր լինելուց»

«Ես չեմ կարող հաշտվել այն մտքի հետ, որ Հայաստանի դժբախտությունը դադարել է ընդհանուր լինելուց, որ մարդկանց խոստացված ժամկետներում վերականգնման ուղղությամբ նախատեսված միջոցառումներն ավելի ու ավելի են հետաձգվում: Միայն հիմա են բոլորն սկսել հասկանալ, թե ինչ ենք կորցրել», ասվում է ԽՍՀՄ Նախարարների խորհրդի նախկին նախագահ Նիկոլայ Ռիժկովի` հայ ժողովրդին ուղղած նամակում:

Սպիտակի երկրաշարժի տարելիցին նվիրված իր այս նամակում Ն. Ռիժկովը գրում է. «Այդ օրը մենք պետք է գլուխ խոնարհենք եւ հիշատակի տուրք մատուցենք մեզնից անժամանակ հեռացածներին: Մենք պետք է գլուխ խոնարհենք նաեւ ողջ մնացածների, ովքեր անցել են այդ դժոխքի միջով, եւ նրանց առջեւ, ովքեր ողբերգական այդ օրերին մեր ժողովրդի հետ էին: Ես երախտապարտ եմ ճակատագրին, որ այդ անտանելի բարդ ժամանակ ձեզ հետ եմ եղել»:

«Այն օրերի դժբախտություններին ավելացել է հայ ժողովրդի ներկա ծանր վիճակը», շարունակում է նամակի հեղինակը: Ես հուսով եմ, որ կհանդարտվեն քաղաքական կրքերը, որոնք ժողովուրդների բախտի հետ են խաղում, մարդիկ կվերադառնան ստեղծագործ աշխատանքի, եւ այսօրվա ավերակների տեղում կբարձրանան քաղաքներ ու գյուղեր, ինչի մասին մենք երազում էինք այն ժամանակ»: ԼՏ

Դեսպանատները հետեւեցին արտգործնախարարությանը

Երեկ Հայաստանում գործող դիվանագիտական ներկայացուցչություններից յուրաքանչյուրը յուրովի հարգեց դեկտեմբերի 7-ի երկրաշարժի զոհերի հիշատակը: Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների, Միավորված ազգերի կազմակերպության, Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանությունները չաշխատեցին: Եգիպտոսի դեսպանությունում չաշխատեց դիվանագիտական անձնակազմը, իսկ Հունաստանի դեսպանությունում աշխատեցին միայն ժամը 10-12: Հակառակ զոհերի հիշատակը հարգելու այս ձեւին, Ռուսաստանի Դաշնության, Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության, Ֆրանսիայի, Չինաստանի դեսպանությունները, ինչպես նաեւ Կանադայի ներկայացուցչությունը աշխատում էին, համարելով, որ իրենք նույնպես հարգում են զոհերի հիշատակը, բայց կատարում են նաեւ իրենց դիվանագիտական պարտականությունները: Հասկանալի է, որ դեսպանություններից շատերը փոխել են իրենց մտադրությունը եւ որոշել են աշխատել, երբ տեղեկացել են, որ դեկտեմբերի 7-ը հանրապետությունում աշխատանքային օր է եւ ՀՀ արտգործնախարարությունը նույնպես աշխատում է:

ՀԵՂԻՆԱԿԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Քանդակագործները հրաժարվում են իրենց աղավաղված ստեղծագործությունից

1988 թվականի երկրաշարժից տուժած հայ ժողովրդին օգնության իրենց բաժինը բերող հարավսլավացի 7 օդաչուները վթարի ենթարկվեցին Լենինական-Երեւան խճուղու վրա: Զոհված օդաչուների հիշատակը հավերժացնելու նպատակով որոշվեց հուշակոթող կանգնեցնել մայրուղու հարեւանությամբ: Սակայն հուշարձանի նախագծի համար հայտարարված պաշտոնական կառավարական մրցույթը շահած քանդակագործ Լեւոն Թոքմաջյանի ու ճարտարապետ Ժիրայր Պետրոսյանի ստեղծագործական մտահղացումների իրականացման շինարարական աշխատանքները (1989 թվականին) անավարտ մնացին.

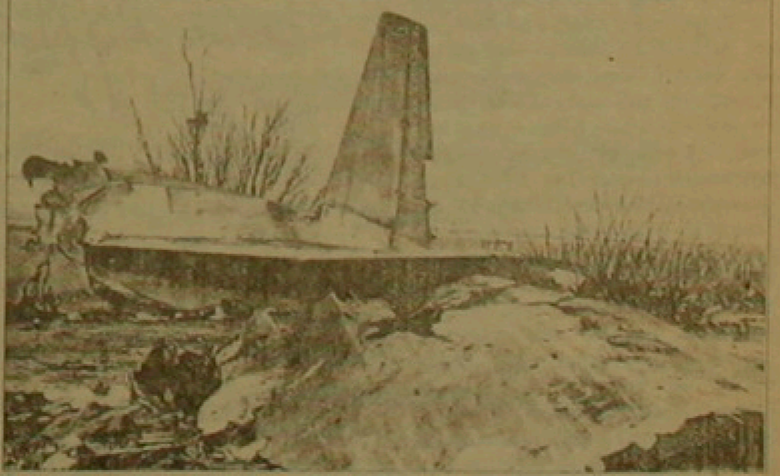

Աշխատանքները վերսկսելու եւ հուշարձանի կառուցումն ավարտելու գործը 1993 թվականին ստանձնեց Երեւանի «Պոլիգրաֆ» գործարանի տնօրեն Իշխան Խառատյանը (գործարանի շահույթների հաշվին): Եւ այսօր կառուցողական աշխատանքներն ավարտված են:

Հուշարձանի բացումը տեղի կունենա դեկտեմբերի 12-ին, բայց նրա հեղինակներ Թոքմաջյանն ու Պետրոսյանը կառուցված հուշարձանը համարում են անօրինական, աղավաղված, հայ ճարտարապետության ու քանդակագործության համար անընդունելի եւ պաշտոնապես հրաժարվում են նրա հեղինակները լինելուց:

«Ոչ մեր բազմաթիվ բողոքները, ոչ կառավարության, ոչ ճարտարապետության եւ ոչ էլ հեղինակային իրավունքների պաշտպանության միջազգային կազմակերպությունները չկարողացան կանխել Իշխան Խառատյանի ինքնագործունեությունը հուշարձանի նախագծում փոփոխություններ մտցնելիս. [illegible] Թոքմաջյանը: Եւ այսօր ներկայացվել է մի «մտահղացում», որը [illegible] ավարտված նախագծին, [illegible] այդ հուշարձանի հեղինակները լինելուց»:

[illegible]

ԳՅՈՒՄՐԻ

Նոր տեխնոլոգիա ավտոնորոգման գործարանում

Գյումրիի ավտոնորոգման գործարանը մասնագիտացված է «ԼԱԶ», «Իկարուս» մակնիշի ավտոբուսների թափքերի, տարբեր մակնիշների շարժիչների հիմնական նորոգման, դրանց դետալների մշակման եւ այլ աշխատանքներում: Ձեռնարկության մասնագետների ջանքերով ընթացիկ տարում այստեղ «գրանցվել» է Հայաստանի երկաթուղու համար խիստ կարեւոր արտադրություն` լոկոմոտիվների շարքից դուրս եկած անվազույգերի վերականգնումը մակահալման միջոցով: Նոր տեխնոլոգիական գործընթացի մշակումն ու ներդրումը գործարանում սկսվել էր անցյալ տարվա դեկտեմբերին: Մինչեւ այժմ վերականգնվել են 56 անվազույգեր: Վերջիններս նախկինում բերվում էին Ռուսաստանից, խլելով բավականին մեծ ծախսեր: Հանգույցների վերականգնումը տեղում անհամեմատ ավելի էժան է, ինչն այսօր շատ կարեւոր է մեր հանրապետության համար: Շարունակելով որոնումները, գյումրեցի ավտոնորոգողներն այժմ ձեռք են զարկել մետրոպոլիտենի էլեկտրագնացքների անվազույգերի վերականգնման տեխնոլոգիայի մշակմանը: Այս ուղղությամբ փորձարարական աշխատանքները ավարտվել են հաջողությամբ: Պայմաններ են ստեղծվում ձմռան ընթացքում արտադրությունը կազմակերպելու համար:

Սրտաբանական բաժանմունքը բժիշկ-երախտավորի անունով

Պատահում է` հնուց սրտաբանի սիրտն էլ չի դիմանում ու դառնում է նրա անժամանակ մահվան պատճառ: Նման ցավալի վախճան էր վիճակված անվանի մասնագետ ու նվիրյալ, վաստակաշատ բժշկուհի Իվետա Ամասյանին, որը 1989 թվականին ծանր հիվանդանալով, այլեւս ոտքի չկանգնեց: Նա, որ շատերի կյանքն էր փրկել, չկարողացավ խուսափել ճակատագրի չար հարվածից, եւ նրա կորուստը ժամանակին սգաց ողջ Գյումրին: Օրերս Գյումրիի քաղգործկոմի անվանափոխության եւ անվանակոչության հանձնաժողովը, ինչպես տեղեկացնում է քաղաքապետի լրատվական կենտրոնը, քաղաքի սրտաբանական ռեւմատոլոգիական կենտրոնի սրտաբանական բաժանմունքը կոչել է ՀՀ վաստակավոր բժշկուհի Իվետա Ամասյանի անունով: Երկար տարիներ աշխատելով Գյումրիի 3-րդ բուժմիավորումում որպես բաժանմունքի վարիչ, սրտաբան բժշկուհին մարդկանց բուժում էր մասնագիտական հմտությամբ ու հիվանդի հանդեպ մարդկային հոգատարությամբ: Գ. Ս.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԱՌՈՂՋ ԿՅԱՆՔ

ԵՐԿՐԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Գրեթե անտեսված բնագավառ

Տնտեսության հենքը ընդերքի հարստություններն պիտի կազմեն

Նախկինում երկրաբանական վարչությունը, ինչպես բազմաթիվ այլ հիմնարկ-ձեռնարկություններ, մտնում էր նախկին ԽՍՀՄ միութենական երկրաբանական նախարարության մեջ: Միության փլուզումից հետո այն վերանվանվեց ՀՀ ընդերքի պետական վարչություն, իսկ 1995 թվի օգոստոսից միավորվեց բնապահպանության նախարարության հետ և ստեղծվեց ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի նախարարությունը:

Պարզ է, որ միավորվելու համար և դեռ են ընդհանուր եզրեր, սակայն զարմանալի է, որ կողք կողքի գործում են բնության պահպանության համար պայքարող և սկզբունքորեն հակառակ օգտակար հանածոների հայտնաբերման, [illegible] նպատակով քանդող, փորող, փլուզող օղակները, գերատեսչությունները: Կարևորն այն է, որ գործում են համերաշխ:

Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական ծանր վիճակը ազդեց նաև երկրաբանության վարչության, հատկապես արշավախմբերի վրա: Սակայն հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ամեն մի երկրի հիմքը երկրագործությունն է, իսկ տնտեսության հենքը, բազում կազմում են ընդերքի բնական հարստությունները (հատկապես թանկարժեք և գունավոր մետաղները մի խոսքով, բոլոր օգտակար հանածոները), անհրաժեշտ է պետության ուշադրության կենտրոնում պահել այդ բնագավառը:

Զոյայր Չարենցի փողոցի թիվ 46-ում գտնվող երկրաբանության վարչության տարբեր աշխատակիցների հետ զրույցից պարզվեց, որ բնագավառը գրեթե անտեսված է: Հանրապետությունում ոսկու խոշոր հանքավայրերը իրենց արտադրողականության խթան չնչին, մոտ 10 տոկոսի չափով են աշխատում: Հանքանյութը տեղափոխում են Արարատ մշակելու համար: Էներգետիկ ճգնաժամի պատճառով Արարատի ֆաբրիկան սակավ է աշխատում: Հանքավայրերում աշխատանքները դանդաղ են առաջ գնում, խոչընդոտող շատ հանգամանքների պատճառով: Հզորության չնչին մասով են արդյունք տալիս նաև Ալավերդու, Ղափանի, Քաջարանի, Ագարակի պղնձի հանքերը: Անմխիթար վիճակ է թե հանքերում, թե հանքահարստացման ֆաբրիկաներում, թե երկրաբանների մոտ: Ամենուրեք մի կերպ կոլեկտիվն են պահպանում, հոգսերը մի կերպ հոգում:

Ինչպես նշեց գլխավոր երկրաբան Ալբերտ Մաթևոսյանը, հիմնական խանգարող հանգամանքը սուղ ֆինանսական միջոցներն են և նախկին գործընկերների հետ կապերի լիակատար խզումը: Օրինակ նախկինում Ռուսաստանից հորատման հաստոցներ էին ստացվում և այլ երկրաբանահետախուզական գործիքներ, սարքավորումներ, խողովակներ: Վերջին 5-6 տարում ոչինչ չեն ստացել, եղածներն էլ մաս-մաս շարքից դուրս են եկել, հնացել, խոտանվել: Նախկին ԽՍՀՄ կազմում գտնվելով, Հայաստանը կարիք չի ունեցել ստեղծելու և չի ունեցել երկրաբանահետախուզական արտադրություն: Ամեն ինչ դրսից է ստացվել, պատրաստի հարմարանքներ են օգտագործվել:

Ներկայումս վիճակն այլ է, ոսկու բնագավառը չմեռցնելու, կյանքի կոչելու և զարգացնելու համար անհրաժեշտ է համապատասխան արտադրություններ ստեղծել և Հայաստանում գործող 13 երկրաբանական արշավախմբերին ապահովել տեխնիկական միջոցներով, տրանսպորտով, հանդերձանքով, սննդով: Արշավախմբերին սպասարկող հազարավոր ավտոմեքենաներ, մարդատար, վիլիս և այլ մեքենաների չնչին մասն է մնացել, այն էլ անսարք, մաշված վիճակում, չկան անվադողեր, պահեստամասեր, չկա անտառային գերաններով կապելու, անցումներն ապահովելու համար: Կեչու գերանների կարիք կա, որը նախկինում Ռուսաստանից էր ստացվում:

Երկրաբանների աշխատանքը կախված է դիզելային վառելիքից (սոլյարկա) հոսանք տվող փոքրիկ գեներատորներն աշխատեցնելու համար, որը հաճախ չի լինում: Արշավախմբերը մատակարարող պահեստները դատարկ են, չկա անգամ անկողին, հանդերձանք և տեխնիկական ապահովության տարրական միջոցներ, հորատման գործիքներ և այլն: Բարդ է սննդի հարցը. հետները մեծ պաշարներ տանել հնարավոր չէ, գյուղերում, շրջաններում ոչինչ չկա, տարածներն էլ մի շաբաթում վերջանում է, տրանսպորտ չկա, որ հետ գան, նորից տանեն: Իսկ եթե տարբեր երկրաբանին ֆիզիկական ուժ, երկար քայլել, ուշ հոգնել է պետք, որն առանց նորմալ սննդով ապահովելու հնարավոր չէ: Երկուսից վեց ամիս տարբեր արշավախմբեր աշխատավարձ չեն ստացել:

Երկրաբանները նշեցին, որ նոր, երիտասարդ կադրեր չեն գալիս, քանի որ նման ծանր պայմաններում չեն ուզում աշխատել, հետևաբար առայժմ հին էնտուզիաստներն են նրանց աշխատանքները կատարողը: «Հարցերը հասունացել են, ասում են երկրաբանները, հանրապետության վիճակը կարգավորվում է, հուսով ենք, որ խնդիրները կառավարական մակարդակով կլուծվեն»:

Այո, վերոհիշյալ հարցերը հանրապետության ընդհանուր վիճակի բարելավման հետ են կապված, որն իր հերթին, տնտեսության հենքը կազմող բնագավառից է կախված: Փոխադարձ կապը պետք է ապահովել, լիարժեք օգտագործել բնության տված պարգևները և ակտիվորեն հետազոտել հանրապետության ընդերքը նոր օգտակար հանածոներ հայտնաբերելու համար, որն իր հերթին տնտեսությանը կօգնի ոտքի կանգնելու:

ԼԻԴԱ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ծիշտ տեղում քնելը՝ առողջության գրավական

Երկրագնդի այսպես կոչված էքստրեմալ կամ գեոպաթոգեն գոտիները (ԳՊԳ) վաղուց զբաղեցնում են գիտնականների ուշադրությունը: Արտասահմանյան մի շարք երկրներում այդ թեմայով տպագրված են բազմաթիվ հրատարակումներ, անցկացվում են սեմինարներ, համաժողովներ, գիտական կոնֆերանսներ: ԳՊԳ-ների ուսումնասիրման գիտահետազոտական կենտրոններ կան Գերմանիայում և Կանադայում, Շվեյցարիայում և Ավստրիայում, ԱՄՆ-ում, նախկին ԽՍՀՄ տարածքում՝ Մոսկվայում, Սանկտ Պետերբուրգում, Կիևում, Տոմսկում և Ռիգայում: Հայաստանում այդ հիմնահարցով սկսել են զբաղվել վերջերս, երբ մոսկովյան փորձառու մասնագետների ղեկավարությամբ ուսուցում անցած բիոլոկացիայի օպերատորների մի խումբ հիմնեց բժշկական բիոլոկացիայի ծառայություն: Դա երկու տարի առաջ էր: Ծառայությունն այսօր գործում է հակաուռուցքային դիսպանսերում, որի գործունեության մասին խնդրեցինք պատմել ծառայության ղեկավար, բժշկական գիտությունների թեկնածու Արմեն Մկրտչյանին:

Բնության այս առեղծվածային երևույթը դեռ մինչև վերջ ուսումնասիրված չէ, բայց հետազոտությունները հիմնականում հանգում են հետևյալին. ԳՊԳ-ները ձևավորվում են Երկիր-տիեզերք էներգետիկ դաշտերի փոխազդեցության արդյունքում: Երկիրը ցրցանցված է հյուսիսից հարավ և արևելքից արևմուտք համապատասխանաբար 2 և 2,5 մ հեռավորությամբ անցնող էներգետիկ ուժագծերի հատումից առաջացած գեոկենսաբանական խիտ ցանցով: Ենթադրվում է, որ դրանք գերբարձր հաճախականության էլեկտրամագնիսական ալիքներ են, որոնք առայժմ չեն գրանցվում որևէ չափիչ սարքի օգնությամբ: Գերմանացի գեոդեզիստ Անդրեաս Կոբլենցի կարծիքով, այդ գոտիներում առկա էլեկտրամագնիսական լարվածության ազդեցության տակ ազատվող նեյտրոնները մարդու օրգանիզմում վերածվում են պրոտոնների: Արդյունքում առաջանում են ալֆա ճառագայթներ, որոնք էլ հենց նպաստում են հիվանդությունների զարգացմանը:

1989 թ. Գերմանիայում անցկացված ԳՊԳ-ների ուսումնասիրությամբ զբաղվող գիտնականների, բժիշկների միջազգային համաժողովում հրապարակվեցին մարդու առողջության վրա ԳՊԳ-ների բացասական ազդեցության բազմաթիվ փաստեր: Հաստատված է, որ տարիներ շարունակ նման գոտիների ազդեցության ոլորտում տևականորեն (օրական 8 ժամից ավելի) գտնվելու դեպքում, կախված էներգետիկ հոսանքների ուղղությունից, մարդու օրգանիզմում

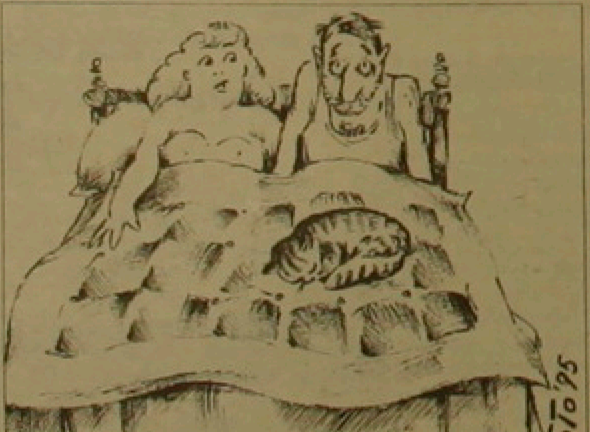

առաջանում են հիվանդագին փոփոխություններ: Ուռուցքային հիվանդությունների 70-100 տոկոսը և սրտանոթային հիվանդությունների 50-70 տոկոսը պայմանավորված են ԳՊԳ-ներով:

Վերոհիշյալ էներգետիկ հոսանքների հատումից առաջացած գոտիներից բացի (դրանք մոտավորապես 10 x 10 սմ մակերեսով տարածության հատվածներ են) գոյություն ունեն նաև ԳՊԳ-ների գլոբալ, ֆոնային դաշտեր, որոնք առաջանում են ստորգետնյա ջրային հոսանքների հատումից: Դրանք համեմատաբար անվտանգ են և կարող են փոխել իրենց դիրքը տարվա ընթացքում 3-4 բալանոց կամ ավելի ուժեղ երկրաշարժերից հետո, ուստի նպատակահարմար է 5-7 տարին մեկ անցկացնել բնակարանների կլինակի հետազոտություններ:

Կենդանիների մեծ մասը, ի տարբերություն մարդկանց, ի վիճակի են զգալ այդ վնասակար գոտիները: Օրինակ, շները, ինչպես շատ այլ կենդանիներ, խուսափում են դրանցից, մինչդեռ կատուները, որոնց մորթին չեզոքացնում է ԳՊԳ-ների ազդեցությունը, իրենց շատ լավ են զգում այդ գոտիներում: Նման կենտրոնում տեղադրված փեթակներում մեղուներն ավելի մեղրատու են լինում, կեչիների բները ծռմռվում են, պտղատու ծառերը վատ են բերք տալիս:

Բժշկական բիոլոկացիայի ծառայության խնդիրն է հայտնաբերել քաղաքացիների բնակարաններում հիվանդածին գոտիները, որտեղ մահճակալների տեղադրումը խստորեն հակացուցված է: Քաղցկեղով հիվանդ մարդկանց բնակարանների հետազոտությունը ցույց է տվել, որ նրանց քնելու մահճակալները առանց բացառության, տեղադրված են եղել հատկապես դրական էներգետիկ դաշտ ունեցող գոտիներում: Ընդհանրացնելով եզրակացված փորձը, կարելի է ասել, որ 1 սենյականոց միջին չափի բնակարանում գոյություն ունեն 3-4 ԳՊԳ-ներ, որոնցից երկուսը քաղցկեղածին են, մյուսները (բացասական էներգետիկ դաշտերով) առաջացնում են սրտանոթային, նյարդահոգեբանական հիվանդություններ և լյարդի ցիռոզ:

Մարդկանց 25-30 տոկոսն ընդունակ է հայտնաբերել այդ գոտիները բիոլոկացիոն շրջանակների (... մետաղյա ձողերի) կամ սովորական ճոճանակի օգնությամբ: Զուգահեռ դիրքով պահված մետաղյա ձողերը ԳՊԳ-ների ազդեցության դրական էներգետիկ դաշտում խաչվում են, իսկ ճոճանակը պտույտներ է գործում ուղղակի հարթության մեջ ժամացույցի սլաքի ուղղությամբ:

Հակաուռուցքային դիսպանսերում գործող բիոլոկացիայի ծառայության հնարավորությունները սահմանափակ են: «Բիոլոկացիայի յուրաքանչյուր օպերատոր ի վիճակի է օրվա ընթացքում ուսումնասիրել 1-2 բնակարան, իսկ դա կաթիլ է օվկիանոսում», ասում է պրն Մկրտչյանը: Խնդրի լավագույն լուծումը նա համարում է արտասահմանյան մի շարք երկրների նմանությամբ (որտեղ շատ լուրջ են վերաբերվում ԳՊԳ-ների խնդրին) բուհերում և այլ ուսումնական հաստատություններում դասընթացների կազմակերպումը ուսանողներին բիոլոկացիայի մեթոդներին ուսուցանելու նպատակով: Չէ՞ որ հայտնի ճշմարտություն է, շատ ավելի հեշտ է հիվանդությունը կանխարգելելը, քան դրա բուժումը թեկուզ ամենաժամանակակից մեթոդով:

ԼԻԼԻԹ ԳԻՂՈՅԱՆ

ԱՍՈՒՅԹԱՑՔՈ

Մարդը երկրային

Մարդը չի կարողանում հնություն բռնել ոչ երկրային չափանիշներով, ոչ երկնային չափանիշներով: Ավելի բարձր մարդկային իրավունք չկա, քան այն, որ տրվում է ինքդ քեզ ներկայացնելու համար:

Աշխարհիկ մարդը հավակնություն ունի լինելու հոգևոր: Հոգևորը հավակնություն ունի լինելու աշխարհիկ: Չգիտես՝ ով որտեղ ինչ կոչումով է հայտնվել: Մարդ կա՝ դառնում է նախ պատգամավոր, հետո պատգամավոր և պատճառավոր: Ո՞րն է նախընտրելի, որ քեզ դատափետեն որպես կենդանի դիակի՞, թե՞ գովաբանեն որպես դիակացած կենդանու: Դժվար է հաշտվել այն մտքի հետ, որ դեռ մեզ հետ է նա, ում մասին մի օր պիտի ասեն, թե դժվար է հաշտվել այն մտքի հետ, թե նա մեզ հետ չէ:

Կինը դավաճանում է ամուսնուն և իրեն անարգված է համարում, որ ամուսինը նրան լքում է, հեռանում է դեպի մեկ ուրիշը: Երկրի կառավարությունը դավաճանում է իր ժողովրդին

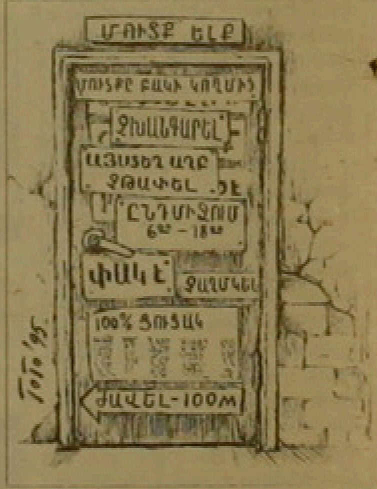

և իրեն անարգված է համարում, որ ժողովուրդը նրան լքում ու հեռանում է դեպի մեկ ուրիշ երկիր:

Երբ մահն է գալիս, համոզված ե՞ս, որ առջևում կյանք կա, բայց ինչ տիպի՞ կյանք. այդ է խնդիրը:

«Ախ, իմ ճամփեն մոլոր գնաց», երգում էր հայրենադարձը «էտապում», որը նրան տանում էր Սիբիր:

Խորհրդային ժամանակաշրջանում գողեր կային, որոնք դատապարտված էին տաժանակիր հանգստի:

Ի գիտություն մետաղաջարդոն հանձնողներին՝ գրասալիկների եւ կանգառների նստարանների փայտյա ճերտերը փոխարինվել են ներկված երկաթաշերտերով:

Պատիժը սարերի ետևում չէ, պատիժը սարերի գլխին է:

Ամեն ինչ կաթում է՝ կաթը, անձրևը (կտուրն էլ հետը), արցունքը, քրտինքը... ամեն ինչ խառնում է՝ սիրտը (որը նաև արյուն էր կաթում), ջուրը սառցակալելիս... խառնում ես իրար մուլֆից, զարմանքից, մահից, ու քանի որ հողից էիր առաջացել, խառնված հողից դառնում ես հուշարձան կամ ցուցանմուշ, ցուցասախտակ ու գովազդ, ու թերևս եթե բախտդ չբերի, կվերամարմնավորվես որպես խաչ, որի վրա կաթելու է ամեն ինչ՝ կաթը, անձրևը և այլն: Ամեն ինչ գնալով գալով է... մարդ կա կաթկթում է, մարդ կա՝ խառնում է:

Երբ տեսնում եմ, որ իմ ժամանակակիցներից ով ինչպես է մտնում Պատմության մեջ, դժվարանում եմ հավաս ընծայել անցյալի պատմությանը:

Այն ծերունին է հայրենասեր, որը միշտ նախընտրի հայրենիքի ծերանոցները: Մարդ կա՝ մի ժամանակ պրովոկատոր էր, իսկ հիմա ընդամենը սադրիչ է: Խորհուրդ է տրվում հացադուլ հայտարարել բժիշկների հսկողության տակ, միայն թե այնպիսի ժամանակամիջոցի ընթացքում, որ համապատասխանի սովաբուժության ռեժիմին: Ամենացինիկ ռադիոհաղորդումները վերաբերում են մարդու առողջությանը: Մենակությունը, լռությունը, մթությունը մարդուն տրված են խոկալու համար: Դժբախտություն է, երբ չխոկալու համար մարդ խուսափում է այդ պարտավորեցնող երրորդությունից:

ՎԱՐԴԱՆ ԼԱԼԱՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Ուրբաթ օրը Իսրայելի և Ռուսաստանի միջև կնքված ռազմական համագործակցության համաձայնագիրը, որի շնորհիվ երկու երկրների ռազմարդյունաբերական համալիրները անմիջականորեն սկսելու են համագործակցել, անակնկալ և մտահոգիչ է նույն տարածքի երկրների համար, քանի որ, մեկնաբանների կարծիքով, այն կարող է խախտել ուժերի հավասարակշռությունը Միջին Արևելքում: Եգիպտոսի [illegible]

[illegible]

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Ռուս-իսրայելական ռազմական համագործակցությունը կարող է խախտել ուժերի հավասարակշռությունը

[illegible]

Գոլանը լռությամբ [illegible]

[illegible]

ԳՐԻԳՈՐ [illegible]

«Նավթամուղի առնչությամբ Թուրքիան Ռուսաստանի հետ որևէ հակասություն չունի»

Բաքու մեկնելուց առաջ հայտարարեց Սուլեյման Դեմիրելը

[illegible]

ՈՂ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Յուրի Սկոկով. «Իշխանությունը ոտնք է գտնվի ժողովրդի վերահսկողության տակ»

«Մենք ներկա կառավարության հակառակորդն ենք»

Դեկտեմբերի 6-ի երեկոյան մոսկովյան ОРТ հեռուստատեսությամբ նախընտրական ելույթով հանդես եկավ «Ռուսական համայնքների կոնգրես» միավորման ղեկավար Յուրի Սկոկովը: Այս քաղաքական գործիչը վերջին շրջանում մի քանի այլ դեմքերի հետ շատ մեծ կշիռ է ձեռք բերել եւ հասարակական գիտակցության մեջ ընկալվում է իբրեւ երկրի բախտն իր ձեռքը վերցնելու ընդունակ անձնավորություն: Նա այդ կարող էր անել դեռեւս 2,5 տարի առաջ, երբ նախագահ Ելցինը վերջին պահին հրաժարվեց նրան վարչապետ նշանակել, նախապատվությունը տալով Վիկտոր Չեռնոմիրդինին, իբրեւ թե «Անվտանգության խորհրդի քարտուղարի պաշտոնում Սկոկովին արժանի փոխարինող չի գտնում»: Դրանից հետո անցնում «անփոխարինելի» Սկոկովը հրաժարական տվեց եւ անցավ ընդդիմության շարքերը, զգուշացնելով, որ երկիրը կարող է հայտնվել քաղաքացիական պատերազմի շեմին: Ավաղ, նա այս հարցում մարգարե դուրս եկավ՝ 1993-ի հոկտեմբերին «ռուսները սկսեցին սպանել ռուսներին»: Այժմ, հետին թվով, այս մարգարեությունը վիթխարի ծառայություն է մատուցում Սկոկովին. ժողովուրդը հանձին նրա տեսնում է մի գործչի, որի ձեռքերը թաթախված չեն նախկին Գերագույն խորհուրդը գրելիս թափված արյան մեջ: Իսկ այն բանից հետո, երբ «Ռուսական համայնքների կոնգրեսին» անդամագրվեց այնպիսի մի կամային անձնավորություն, ինչպիսին 14-րդ բանակի պաշտոնաթող հրամանատար գեներալ-լեյտենանտ Ալեքսանդր Լեբեդն է, որը կուսակցական ցուցակում երկրորդն է, այս միավորման շանսերը ավելի մեծացան: Սկոկովի սուր քաղաքական մտքին Լեբեդի «ուժեղ ձեռքի» հավելումը, անկասկած, շատ ընտրողների աչքում չափազանց գայթակղիչ է երեւում:

Ամենայն հավանականությամբ, Սկոկովը հիանալի հասկանում է դա եւ պատրաստվում է առավելագույն օգուտ քաղել դրանից: Համենայն դեպս, դեկտեմբերի 6-ի նրա հեռուստաելույթը բողոքում էր չափազանց ինքնավստահ մարդու տպավորություն: Այստեղ Սկոկովը բառացիորեն հայտարարեց. «Մեզ անհրաժեշտ է ուժեղ ազգային տնտեսություն: Չի կարելի թույլ տալ, որ այդ տնտեսությունը ոչնչացնեն»: Ո՞վ է ոչնչացնում: Սկոկովն, իհարկե, չնշեց: Ինքնըստինքյան հասկանալի է, որ նա դրանում մեղադրում էր ներկա իշխանություններին: Պատահական չէ, որ նշեց, թե «վերջին երկու տարիներին եթե մի բան դուրս չեն տարել Ռուսաստանից, ապա դա... մեր դժվարություններն են եւ մայր Վոլգան»: Կառավարության նկատմամբ իր ղեկավարած շարժման վերաբերմունքը «կտրուկ բացասական է», նշեց Սկոկովը: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ «կառավարությունը չի կատարել իր խոստումներից ոչ մեկը. 3 տարվա ընթացքում վերջնականապես քայքայել է ազգային էկոնոմիկան, ժողովրդական հարստությունները ուղարկել է սահմանից այն կողմ: Բոլոր միջոցներն այնտեղ են առաքվում, փոխանակ աշխատեն ներքին շուկայում: Այնպես որ, այստեղ գնում է իրական վիճակի խեղաթյուրում, թվերի կեղծում, քաղաքական ամբոխավարություն: Դրա համար էլ մենք ներկայիս կառավարության հակառակորդներն ենք»:

Ակնհայտորեն, Սկոկովը դեմ չէր ձեռքերը տաքացնել ներկա սոցիալական դժգոհությունների խարույկի վրա: Նա նշեց, որ «ժողովրդի 80 տոկոսն ապրում է աղքատության սահմանագծից ցած»:

Որպես ստեղծված վիճակից դուրս գալու ելք Սկոկովն առաջարկեց «նախագահի Սահմանադրության մեջ (ուշադրություն դարձրեք՝ ոչ թե «երկրի Սահմանադրության», այլ՝ «նախագահի»), որի երաշխավորը նա հանդիսանում է, գրել՝ ժողովրդի բարեկեցությունը պետք է լինի պետական քաղաքականության նպատակը եւ իշխանությունների պատասխանատվության չափանիշը»: Սկոկովը կոչ արեց միավորվել եւ «իշխանությունը վերցնել վերահսկողության տակ»: Միայն այդ ճանապարհով, ըստ նրա, կարելի կլինի լուծել «ռուս ժողովրդի գոյատեւման եւ Ռուսաստանի, որպես միասնական պետության, պահպանման խնդիրը»:

Այսպիսով, Յուրի Սկոկովը հանդես եկավ որպես ռուսական «պատրիոտիզմի» առավել ընդգծված գաղափարախոսներից մեկը: Նկատի առնելով, որ այս քաղաքական գործիչը ոչ վարկաբեկված ֆավորիտ Բարկաշովն է, ոչ ամբողջատիրական ժիրինովսկին, ոչ էլ կառավարության բարեփոխումների ոլորտում իրեն որեւէ բանով արատավորած մեկը, կարելի է ենթադրել, որ նրա շուրջը կհամախմբվեն ազգայնական ուժերը, մանավանդ նրանք, ովքեր վախենում են կոմունիստական ռեւանշից եւ դեմ չեն լինի Սկոկովին հակադրել այդ վտանգին:

[illegible]

ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ

Կուբան կստեղծի տնտեսական հատուկ գոտիներ

Ֆիդել Կաստրոն Չինաստանում

Չինաստանում շարունակվում է Կուբայի ղեկավար Ֆիդել Կաստրոյի-տասնօրյա այցը: Չինաստանի հետ Կուբայի տարեկան առեւտրի ծավալը կազմում է 500 մլն դոլլար: Կուբան չինական հեծանիվների խոշորագույն գնորդներից մեկը դարձավ ռուսական էժան նավթի մատակարարումների դադարեցումից հետո: Բայց երկու երկրների վարչակարգերի համար պակաս կարեւոր չէ միմյանց աջակցելը: Ուստի, տանտերերը չզլացան գովաբանել կուբացիների հակաիմպերիալիստական տոկունությունը: Ֆիդելն իր հերթին գովաբանեց չինական յուրահատկությամբ սոցիալիզմը եւ խոստացավ շարունակել կուբայականի կառուցումը:

Երկրին ավելի լավ ծանոթանալու նպատակով Կաստրոն կայցելի Սիան, Շանհայ, Գուանչժոու եւ Շենչժեն քաղաքներ: Օտարերկրյա կապիտալի շնորհիվ բարգավաճող տնտեսական հատուկ գոտիների տեսքը բերեւս բուժի Կուբայի առաջնորդի հակաշուկայական համախտանիշը: ՉԺՀ-ում Կուբայի դեսպան Խոսե Գուեռան արդեն հայտարարել է, որ Կուբան կստեղծի իր տնտեսական հատուկ գոտիները, բեեւ ենթադրել է, որ դրան կարող են

խանգարել արդեն ոչ թե սեփական նախապաշարմունքները, այլ ԱՄՆ-ի շրջափակումը:

«ԿՈՄՍՈՄՈԼՍԿԱՅԱ ՊՐԱՎԴԱ»

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **ՄՇԱԿՈՒՅԹ**

– Ի՞նչպիսի՞ ծրագրեր ունի Համազգայինի թատրոնը 96-ի նախաշեմին:

– Ծրագրեր շատ ունենք: Մի քիչ կապված ենք, սպասում ենք շատ բնական պայմանների: Բայց ասել պետք է, այն ինչ այսօր է անհրաժեշտ: Հիմա ամեն ինչ մի կողմ ենք դրել և ամբողջ խմբով կենտրոնացել երեխաների համար ամանորյա ներկայացման աշխատանքի վրա: Դա կլինի բեմադրություն Թումանյանի հեքիաթների բեմավորմամբ: Պետք է աշմի համեստ խոսք ունի, ասում է. «Ծառն էլ մեռնում է, բայց չէ՞ որ անտառները միշտ կան»: Մեռնողը մեռնում է, նորն է գալիս: Այնպես որ, որևէ կյանքի թվա, թատերական գործիչների միության բախտն ինձ քիչ է հուզում:

– **Իսկ Սունդուկյան թատրո՞նը: Ինչպիսի՞ն եք տեսնում մեր ազգային թատրոնի ճակատագիրը:**

– Սունդուկյան թատրոնի առնչությամբ խոսակցություններ եղան մշակույթի նախարարությունում. նեն: Բայց ավաղ, մարմնավորումը կզրկվի թատրոնի հրաշալի շենքից: Այստեղ պետական մոտեցում է պետք, պետական ճշգրտումներ, հոգածություն: Պետական ազգային թատրոնի վերածնությունը պետք է լինի կառավարության գործը: Անգլիայում Ազգային թատրոնի կառուցման նախաձեռնությամբ պառլամենտն էր զբաղվում: Երկար բանավեճերում ասվեց, որ թատրոնը պետք է ղեկավարի Օլիվիեն: Դրանից 6 տարի հետո շենքը կառուցվեց, իսկ այդ ընթացքում Օլիվիեն

Սոս Սարգսյան. Անվերջ ես նայելով՝ տեղ չենք հասնի

Հանդիպելով Համազգայինի թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Սոս Սարգսյանին, ուզում էինք հարցնել թատրոնի ծրագրերի մասին: Սակայն խոսակցությունն ավելի ընդգրկուն ստացվեց:

խոսենք ներկայացման անելի բարձր գեղարվեստական մակարդակով, որպեսզի այն հետագայում մնայուն տեղ գրավի թատրոնի խաղացանկում, ինչպես եղավ «Անուշ Հայոց» դպրոցում: Մեծ խանդավառությամբ ընդունվեցին երեխաները, նաև մեծերը կողմից, այն փաստորեն մտավ մեր խաղացանկի մեջ:

Մի հարցազրույցում ասել եմ, թե հայ ժողովուրդը թատերասեր չէ: Ուզում եմ ճշտել, ոչ թե հայ ժողովուրդը, այլ հայ մտավորականը թատերասեր չէ: Մեր դրամներից ո՞վ է թատրոն գնում: Խորհրդարանի 200 պատգամավորների մեջ կան մարդիկ, որ չգիտեն թատրոնն ինչ բան է, մարդիկ կան, որ մոռացել են, թե վերջին անգամ թատրոնում երբ են եղել:

Երբ ուզում ենք թատերասեր հասարակություն ունենալ, պետք է փոքրից սկսենք, երեխաներին կապենք թատրոնին: Առանց թատրոնի կիրթ, լայնախոհ, մտածող մարդ չի լինում:

– **Թատերական գործիչների համագումարը հետաձգվեց անորոշ ժամանակով: Թվում է, այս առումով «ինչ-որ բան ինչ-որ տեղ սխալ է»...**

– Ես սովորաբար չեմ խառնվում, բայց, վարչության վերջին նիստին գնացի: Կանգնած գոռում գոչյուն են այն երախտագիտության, որ կան միություններ, որ ավելի լավ է չլինեն: Որովհետև մի բան երբ մեռել է, մեռել է: Պետք չէ արհեստականորեն վերակենդանացնել այն: Երբ փոխադրվեն մի բան ստեղծվի, պետք է նոր բան լինի, նոր սկզբունքներով, ժամանակին համընթաց և, ամենակարևորը, օգտակար: Այսօր այդ միությունը կլինի, չի լինի, ի՞նչ է փոխվում դրանից: Այն թատերական կյանքի վրա որևէ ազդեցություն չունի: Տարին 2 կամ լինի են տալիս, բոլ չտան, պետք չէ, ոչ ոքի հարց չի լուծում:

Առհասարակ, միությունները ի՞նչ են անում: Հիմնականում իրենց շենքի մի մասը վարձով են տալիս, ոռնում են ապրելու համար: Բացառություն նա կան, իհարկե: Կրթության իր օրենքները ունի, ժամանակն իր պահանջներն է թելադրում: Անցյալում ևս նա կյանք բան պարտ չի գա: Սարոյանը

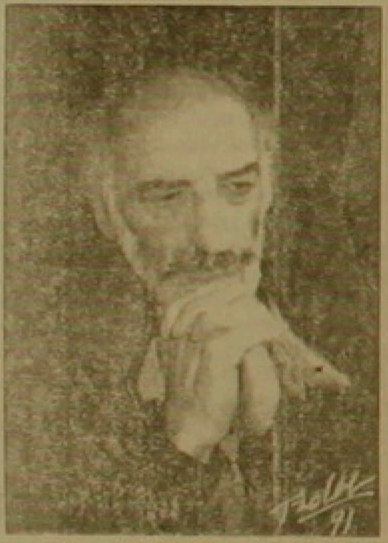

թատրոնը մեծ դեր ունեցավ հայ թատրոնում, հանճարեղ դերասաններ ծնվեց: Մենք էլ, երբ կանք այսօր, Սունդուկյան թատրոնի զավակներն ենք, նրա սաները: Բայց ավաղ, է այդ թատրոնը, վերջացել: Պետք է նորից սկսել, որովհետև ժողովուրդը չի կարող չունենալ իր պետական թատրոնը: Սկսած անունից (պետք է փոխել, դարձնել «ազգային»), շենքից: Թատրոնի շենքը շատ անհաջող տեղում է կառուցված: Տերյան փողոցում նախկին կինոստուդիայի տեղում, ռուսական թատրոնի անվան շուրջ թատրոնի շենք էր կառուցվում (նախատեսված էր հետագայում այն տեղ տեղափոխել Սունդուկյան թատրոնը): Սակայն, շարժման սկզբում ոմանք ինչ-ինչ նկատառումներով խանգարեցին շենքի կառուցմանը (հիմքը արդեն գցված էր), և Ջիմ Թորոսյանի նախագծով շենքի կառուցումը կանգնեց: Այս տարածքի մեջ շարժերը, փոքրիկ առևտրականները (չեմ ուզում ասել գործարարները, շատ ազնիվ բառ է նրանց համար), անշուշտ, այդ տեղն էլ մաս-մաս կանեն, կառնեն-կծախեն, մի բան կսար-

պատրաստեց բաժանմունքը, մշակեց խաղացանկը և այլն:

Պետական ազգային թատրոնի տնօրենի խնդիրը պետք է լինի այդ պետական մակարդակով, խորհրդարանի կողմից, որովհետև դա ծնվում է մեր անհատների, ղեկավարությունը, նախարարությունները: Երբ կտենք, թատրոնի հարցը շտապ լուծվի է, կունենանք ազգային թատրոն, կառուցենք պետություն, ոչ առս է, չենք տեսնելու:

Երբ «մեռնելից լինի» սկզբունքով նշանակեն մեկին, թատրոնը դատապարտված կլինի ի սկզբանէ: Այն պետք է ղեկավարի առնչակցանցին: Այսօր էլ, թե նախկին, չգիտեմ: Բայց միայն առնչակցանցին և արվեստագետ, միայն արվեստագետ:

– **Մի քանի խոսք կինոյի մասին: Ինչպիսի՞ն է դիմավորում «Հայֆիլմը» իր 70-ամյակը:**

– Կինոն ավելի մեծ աղետի մեջ է, քան թատրոնը: Որովհետև թատրոնները այս կամ այն կերպ գործում են: Ծնվում են, մեռնում, այդ կարգի կարգի, որ չի արժի չի արժի: Այդ բերքրությունն չկա: Իսկ կինոն վիրխարի տեսանքություն է, որ երբ կորցնենք, 100 տարում էլ չենք կարող վերականգնել: Կինոն միայն ստեղծագործություն չէ, այն արտադրություն է, արտադրամասեր են, մասնագետներ են, որոնք մի օրում չեն ստեղծվում: Մի ֆիլմի նկարահանումն այսօր 3 տարի է տևում: Մի օր աշխատում են, 7 օր սպասում, 7 օր աշխատում են, 1 ամիս սպասում, մինչև մի տեղից մի բան հայթայթեն: Դա աշխատանք չէ, տառապանք է:

Այսօր դերասաններ կան, որ պետք է նկարահանվեն: Մեր ազգի համար, մեր պատմության համար: Ինչո՞ւ են (կներեք անհամեստությանս) չեմ նկարահանվում: Մի բան ունեմ ասելու, չէ՞, աշխարհին: Երիտասարդներ ունենք, փայլուն դերասաններ կան հենց մեր Համազգայինի թատրոնում, որոնք պետք է նկարահանվեն, արտահայտվեն, ստեղծեն, իրենց հոգին այստեղ փոխեն: Հակառակը անմեղություն է...

ԼԵՎՈՆ ԱՐԱՄՅԱՆ

Հ. Գ. Հարցազրույցը կայացել է մինչ Սունդուկյան թատրոնի լուծարումը:

Մայա Պլիսեցկայան խոսում էր իրանով

Բալետի աշխարհահռչակ պարուհի Մայա Պլիսեցկայան 70 տարեկան է, բայց 37 ամյա կնոջ տպավորություն է թողնում: Ամուսնու՝ կոմպոզիտոր Ռոդիոն Շչեդրինի հետ վերջերս ավելի շատ ապրում է Գերմանիայում, քան Ռուսաստանում:

Օրերս Մոսկվայի Մեծ թատրոնում տեղի ունեցավ Մայա Պլիսեցկայայի ստեղծագործական երեկոն, որի ընթացքում երկու լույսեր ունեցան թե ինքը և թե «Մայա 94» մրցույթի հաղթողները: Պլիսեցկայան բեմ դուրս եկավ սև բաճկոնով, կապույտ, ծաղկավոր, հետևից երկար փեշով և կանաչ գոտիով: Զգեստի հեղինակը նորաձևության համաշխարհային օրենսդիր Պիեռ Կարդենն է:

Ստեղծագործական երեկոյի բեմադրիչը Գեդիմինաս Տարանդան էր, որին Գրիգորովիչը հեռացրել էր աշխատանքից: Մեծ թատրոնից հեռացվել էր նաև Պլիսեցկայան... «որոշ թեթևակի սառնություն մեծ տարիքային չիմնելու» պատճառով:

Սերժ Բեժարը հատկապես այդ երեկոյի առթիվ Պլիսեցկայայի համար բեմադրել էր «Կուրոզուկա» բալետը ճապոնական երաժշտական թատրոնի հայտնի ոճերից մեկի մոտիվներով, որտեղ գլխավորը սպասեկայի արվեստն է:

Ոլանովան բեմն էր պարում: Իսկ Պլիսեցկայան խոսում էր այլերով, ձեռքերով, իրանով: Նա ուսուցանում էր, որ պարի ընթացքում մեջ գլխավորը կեցվածքն է:

Իր կուռքին՝ Մայային, ակնդետ հետևում էր Բորիս Մոիսեևը: Նա հուսահատ էր պարտերում, որտեղ տոմսերի գինը հասնում էր մինչև 500 դոլարի:

Վարչապետ Չեռնոմիրդինն անձամբ բեմ բարձրացրեց ծաղկազամբյուղ («Մեր տունը Ռուսաստանն է» բլոկը երեկոյի կազմակերպիչն էր): Վարչապետն ընթերցեց Պլիսեցկայային շնորհավորական պարգևատրման մասին նախագահի և գինի հրամանագիրը, պարուհուն հանձնեց բանկայի քարտեր և Մայայի՝ դի մանկարը:

ՍՈՍՍԱՆՈՒԿԱՅԱ ՊՐԱՎԴԱ

Սերժ Բեժարը հատկապես այդ երեկոյի առթիվ Պլիսեցկայայի համար բե

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ»

Ցուցահանդեսներն ու համերգները շարունակվում են

Դեկտեմբերի 9-ին Ֆրանսիայի Բեան դեն դպրոցում բացվելու է հայ նկարիչների գործերի ցուցահանդես, որը տևելու է մինչև հունվարի 7-ը: Կազմակերպում է Ֆրանսիայի հայ համայնքի կյանքի լուսաբանող L'Armenoscope տեղեկագիրը: Նույն աղբյուրը տեղեկացնում է, որ «Հայաստանի ճանապարհները» փառատոնի շրջանակներում Լա Ռոշելի Լա Կուրսիվ համերգասրահում դեկտեմբերի 10-ին տեղի կունենա Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի համերգը Լորիս Ճգնավորյանի ղեկավարությամբ: Որպես մենակատար կհանդես գա ջութակահար Ժան Մարկ Լուիսադան: Դեկտեմբերի 12-ին Անժի Լէ Սենդ արահում տեղի ունենալիք համերգի կղեկավարի Ջորջ Փեհլիվանյանը: Համերգային ծրագրում կհնչի Տիգրան Մանսուրյանի կոնցերտ ալտի և նվագախմբի համար, երկրորդի կատարմամբ նվագախմբի մենակատար Քիմ Քաշքաշյանը: Դեկտեմբերի 15-ին Բոաստոյի Մասենլոյել թատրոնում կայանալիք համերգի դիրիժորը կլինի Լորիս Ճգնավորյանը:

ՆՈՐՈՒԹ

Երեկո՝ երկրաշարժի զոհերի հիշատակին

«Երանի սգավորներին, որովհետև նրանք պիտի մխիթարվեն»: Կոմիտաս կամերային երաժշտության տանը դեկտեմբերի 7-ին կայացած հուշ երեկոյին աստվածաշնչյան այս տողը սոսկ վարագույրից կախված «չմնաց»: «Օր հիշատակի» անվանված երեկոն սկսվեց հոգեհանգստյան խոսքով: Այնուհետև բեմը տրամադրվեց Երևանի քաղխորհրդի մշակույթի վարչության նվագախմբին (ղեկավար, գեղարվեստական ղեկավար և գլխավոր դիրիժոր՝ Սերուժան Սիմոնյան) և սեմում՝ Իբ. 33 վաստակավոր արտիստ Արթուր Ոսկանյանին: **ՆԱԻՐԱ ՊԱՐԱՆՅԱՆ**

Օհան Դուրյանի բարեգործական համերգը կայացավ ՆԳՆ-ի դահլիճում

Երեկ Օհան Դուրյանը բարեգործական համերգ տվեց ներքին գործերի նախարարության մշակույթի տանը: Համերգը նվիրված էր 88-ի դեկտեմբերի 7-ի երկրաշարժի զոհերի հիշատակին: Համերգին ներկա էին ՆԳ փոխնախարարները, վարչության աշխատողները: Վետերանների խորհրդի նախագահ պարոն Սնապյանը փայտե խաչքար նվիրեց մաեստրոյին: Այն հարցին, թե ինչու դեկտեմբերի 7-ի բարեգործական համերգի համար մշակույթի այս քիչ հայտնի սրահն է ընտրվել, պրն Դուրյանը պատասխանեց, որ ինքը խոր հարգանք ունի ՆԳՆ-ի հանդեպ, որովհետև վերջինս մշակույթի կենտրոն է ստեղծում: **Ն. Պ.**

Վարդան Մամիկոնյանի փայլուն համերգը Շանզէլիզեի լեցուն սրահում

Փարիզի «Յառաջը» վերջին համարներից մեկի առաջին էջում հոդված է տպագրել հայաստանցի դաշնակահար Վարդան Մամիկոնյանի հաջողությունների մասին: «Վարդան Մամիկոնյանի զգլխիչ վերելքը» վերնագրով հոդվածից տեղեկանում ենք, որ հայտագիրը կազմված է եղել Բախ-Բուզոնիի, Բրամսի, Շոպենի, Լիստի, Բաբաջանյանի ստեղծագործություններից, որոնց դաշնակահարը տվել է խիզախ մեկնաբանություն: Հոդվածագիրը նշում է, որ համերգը տեղի է ունեցել պատմական Շանզէլիզեի լեցուն սրահում՝ կազմակերպիչ մարմինների համար աշխատանքի շնորհիվ:

«Կոմսը» ազնվական ապրանքներ է խոստանում

Շուկայի առևելյան, հաճախ ոչ բարձրորակ ապրանքներից հաճախ ենք դժգոհում: Մի քանի օր առաջ Երևանի կենտրոնում (Կոամեարդի 7, Չարենցի դպրոցի հարևանությամբ) դռները բացեց «Կոմս» խանութը, որտեղ վաճառվում է «Սալամանդր» ֆիրմայի կոշիկ: Աշոտ Պետրոսյանի ասելով, բացառվում է, որ բացի գործարանից ստացված ապրանքից ուրիշ ապրանք ներկայացնի: «Կոմսը» հավակնում է «Սալամանդրի» ֆիրմային խանութը դառնալ Հայաստանում: Ըստ տնօրենի, ապրանքափաստաթղթում գինը եվրոպական գներին զիջում է: Նորաձև կոշիկ (աշնանային, ձմեռային) փնտրողները կարող են այցելել «Կոմսը», որը բաց է, բացի երկուշաբթի օրվանից, ամեն օր, ժամը 11-19-ը:

Հայկական ձայնապատկերների «Քարապարան»

Համացանցի ... ... «Անտառ» ... կենտրոնի տնօրեն, ... Գեղամ Վարդանյանը հայտնեց, որ ամերիկյան IBM ֆիրմայից ստացել են առաջարկներ մի շարք համաստեղ նախագծերի իրականացման համար:

«Քարապարան» ծրագրով նախատեսվում է «կատալոգ Հայաստանի լեռներում հայտնաբերված մ. թ. ա. VII-I դդ. ժայռապատկերների վերարտադրությունը, ինտերակտիվության տպագրական հնարավորություններով պատկերներ, վերծանել և ուսումնասիրել դրանք, ... միջոցներով իրենց իսկ վարժված ... Առաջին փուլով նախատեսվում է պատկերների տեղադրում ... ... ժայռապատկերների ... ...

ՅՈՒՐԻ ԱՍԼԱՆՅԱՆ

Համազգայինի թատրոնը

Դեկտեմբերի 25-ից մինչև 1996 թ. հունվարի 10-ը
հրավիրում է դիտելու Ամանորի
զվարճալի ներկայացում
«Սեր Սոսեր»
(թումանյանական թեմաներով)
Սկիզբը՝ 10.30, 12.00, 13.30, 15.00, 16.30:
Ընդունվում են կոլեկտիվ հայտեր
Հասցեն՝ Պուշկինի 3ա (ժողովրդական տուն)
Հեռախոս 56-14-45

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

UEFA CHAMPIONS LEAGUE

Օլեգ Ռոմանցեւը մտադիր է հեռանալ «Սպարտակից»

ՍԱՄՎԵԼ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ.

Ավարտվեցին Չեմպիոնների լիգայի խմբային մրցաշարերը: Վերջին տուրում գրանցվեցին հետեւյալ արդյունքները:

«Նանտ»-«Պանաթինաիկոս»	0-0
«Օլբորգ»-«Պորտո»	2-2
«Լեգիա»-«Սպարտակ»	0-1
«Բլեքբուռն»-«Ռոզենբորգ»	4-1
«Բորուսիա»-«Գլազգո Ռ.»	2-2
«Ստյաուա»-«Յուվենտուս»	0-0
«Այաքս»-«Ֆերենցվարոշ»	4-0
«Գրասհոպերս»-«Ռեալ»	0-2

Այսպիսով քառորդ եզրափակիչ դուրս եկան չեմպիոնների ներկայիս գավաթակիր Հոլանդիայի «Այաքսը», ինչպես նաեւ Մադրիդի «Ռեալը» (Իսպանիա), Մոսկվայի «Սպարտակը» (Ռուսաստան), Իտալիայի «Յուվենտուսը», Ֆրանսիայի «Նանտը», Լեհաստանի «Լեգիան», Հունաստանի «Պանաթինաիկոսը», Գերմանիայի «Բորուսիան»:

Հատկապես դժբախտ է առանձնացնել «Սպարտակի» ելույթները, որը 6 անընդմեջ հաղթանակ տանելով ոչ միայն խոշոր գումարների տեր դարձավ (մեկ հաղթանակը 900 հազար շվեյցարական ֆրանկ է, կամ մոտավորապես ԱՄՆ 800 հազար դոլար), այլեւ ինքնաստիճ ռեկորդ սահմանեց: Ուշագրավ է, որ այդպիսի հաջողությունններից հետո, երբ Չեմպիոնների լիգայի մրցաշար թևառ կոխում է վճռական փուլ, պարզ է հրաժարական տալ «Սպարտակի» գլխավոր մարզիչ Օլեգ Ռոմանցեւը: Նա հայտարարեց, որ ֆիզիկապես ի վիճակի չէ համատեղել Ռուսաստանի ազգային հավաքականի եւ Մոսկվայի «Սպարտակի» մարզիչի պարտականությունները: Նա նախընտրեց գլխավորել միայն հավաքականը, որը ոչ միայն դժբախտ է մասնակցի աշխարհի 16-րդ առաջնության ընտրական փուլի խաղերին, այլեւ Եվրոպայի առաջնության եզրափակիչին, որը, ինչպես հայտնի է, գալիք հունիսին տեղի է ունենալու Անգլիայում: «Սպարտակի» կազմում իր վերջին ելույթն ունեցավ բիզի առանցքային խաղացողներից մեկն ու ավագը Վիկտոր Օնոպկոն, որը, ըստ դարձմանագրի, այսուհետ պետք է խաղա գա Իսպանիայի առաջնության առաջատար Մադրիդի «Ատլետիկո» թիմի կազմում: «Սպարտակին» սպասում են նաեւ այլ կորուստներ: Ենթադրվում է, որ եվրոպական թիմեր կցեղափոխվեն եւս մի քանի առաջատար խաղացողներ: Այս ամենը մի կողմից զարմանք է առաջացնում, մյուս կողմից՝ կյանքը է ժամանակ, որ ֆուտբոլը հիմա առաջին հերթին բիզնես է:

Վերջին տուրի մյուս հանդիպումներից հարկ է առանձնացնել «Այաքսի» խոշոր հաղթանակը Բուդապեշտի «Ֆերենցվարոշի» նկատմամբ: Մեր թերթի այրեն գրել է, թե ինչպիսի բարդություններ են առաջացել այդ նույն թիմերի Բուդապեշտում տեղի ունեցած առաջին խաղից հետո, երբ ֆուտբոլասերները անհարգալից վերաբերմունք են ցուցաբերել «Այաքսի» սեւամորթ ֆուտբոլիստների նկատմամբ: Հոլանդական թիմը խիճնաստիճ ճնշել մասնեց «Ֆերենցվարոշին» երկու խաղում նրա դարպասը խփելով 9 գնդակ:

Եւ այսպես քառորդ եզրափակիչում, որի խաղերը տեղի կունենան մարտի 6 եւ 20-ին, կհանդիպեն.

«Ռեալ»-«Յուվենտուս»
«Սպարտակ»-«Նանտ»
«Լեգիա»-«Պանաթինաիկոս»
«Բորուսիա»-«Այաքս»

Առաջին երկու զույգի հաղթողները կիսաեզրափակիչում կհանդիպեն իրար հետ, մյուս կիսաեզրափակիչ կկազմեն վերջին երկու զույգի հաղթողները: Կիսաեզրափակիչ հանդիպումները տեղի են ունենալու գալիք տարվա ապրիլի 13-ին եւ 17-ին: Եզրափակիչ հանդիպումն անցկացվելու է մայիսի 22-ին:

Վիճակագիրների համար

A խումբ

«Նանտ»-«Պորտո»	0-0
«Օլբորգ»-«Պանաթինաիկոս»	2-1
«Պանաթինաիկոս»-«Նանտ»	3-1
«Պորտո»-«Օլբորգ»	2-0
«Նանտ»-«Օլբորգ»	3-1
«Պորտո»-«Պանաթինաիկոս»	0-1
«Պանաթինաիկոս»-«Պորտո»	0-0
«Օլբորգ»-«Նանտ»	0-2
«Պանաթինաիկոս»-«Օլբորգ»	2-0
«Պորտո»-«Նանտ»	2-2
«Նանտ»-«Պանաթինաիկոս»	0-0
«Օլբորգ»-«Պորտո»	2-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. ՊԱՆԱԹԻՆԱԻԿ.	6	3	2	1	7-3	11
2. ՆԱՆՏ	6	2	3	1	8-6	9
3. Պորտո	6	1	4	1	6-5	7
4. Օլբորգ	6	1	1	4	5-12	4

B խումբ

«Լեգիա»-«Ռոզենբորգ»	3-1
«Բլեքբուռն»-«Սպարտակ»	0-1
«Սպարտակ»-«Լեգիա»	2-1
«Ռոզենբորգ»-«Բլեքբուռն»	2-1
«Լեգիա»-«Բլեքբուռն»	1-0
«Ռոզենբորգ»-«Սպարտակ»	2-4
«Սպարտակ»-«Ռոզենբորգ»	4-1
«Բլեքբուռն»-«Լեգիա»	0-0
«Սպարտակ»-«Բլեքբուռն»	3-0
«Ռոզենբորգ»-«Լեգիա»	4-0
«Լեգիա»-«Սպարտակ»	0-1
«Բլեքբուռն»-«Ռոզենբորգ»	4-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. ՍՊԱՐՏԱԿ Մ.	6	6	0	0	15-4	18
2. ԼԵԳԻԱ	6	2	1	3	5-8	7
3. Ռոզենբորգ	6	2	0	4	11-16	6
4. Բլեքբուռն	6	1	1	4	5-8	4

C խումբ

«Բորուսիա»-«Յուվենտուս»	1-3
«Ստյաուա»-«Գլազգո»	1-0
«Գլազգո»-«Բորուսիա»	2-2
«Յուվենտուս»-«Ստյաուա»	3-0
«Բորուսիա»-«Ստյաուա»	1-0
«Յուվենտուս»-«Գլազգո»	4-1
«Գլազգո»-«Յուվենտուս»	0-4
«Ստյաուա»-«Բորուսիա»	0-0
«Գլազգո»-«Ստյաուա»	1-1
«Յուվենտուս»-«Բորուսիա»	1-2
«Բորուսիա»-«Գլազգո»	2-2
«Ստյաուա»-«Յուվենտուս»	0-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. ՅՈՒՎԵՆՏՈՒՍ	6	4	1	1	15-4	13
2. ԲՈՐՈՒՍԻԱ	6	2	3	1	8-8	9
3. Ստյաուա	6	1	3	2	2-5	6
4. Գլազգո	6	0	3	3	6-14	3

D խումբ

«Այաքս»-«Ռեալ»	1-0
«Գրասհոպերս»-«Ֆերենցվար.»	0-3
«Ֆերենցվարոշ»-«Այաքս»	1-5
«Ռեալ»-«Գրասհոպերս»	2-0
«Այաքս»-«Գրասհոպերս»	3-0
«Ռեալ»-«Ֆերենցվարոշ»	6-1
«Ֆերենցվարոշ»-«Ռեալ»	1-1
«Գրասհոպերս»-«Այաքս»	0-0
«Ֆերենցվարոշ»-«Գրասհոպ.»	3-3
«Ռեալ»-«Այաքս»	0-2
«Այաքս»-«Ֆերենցվարոշ»	4-0
«Գրասհոպերս»-«Ռեալ»	0-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. ԱՅԱՔՍ	6	5	1	0	15-1	16
2. ՌԵԱԼ Մ.	6	3	1	2	11-5	10
3. Ֆերենցվարոշ	6	1	2	3	9-19	5
4. Գրասհոպերս	6	0	2	4	3-13	2

Պելեն Բրազիլիայի նախագա՞հ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԲԻՉՅԱՆ.
Վալանս, Ֆրանսիա

Բրազիլիայի սպորտի նախարար Էդսոն Արանտես Դո Նասիմենտոն, նույն ինքը Պելեն հրապարակ է դառնալ իր երկրի նախագահը: Հարցն այնքան էլ նոր չէ: Ֆուտբոլի արքան ուզում է նաեւ 150 մլն բրազիլացիների արքան լինել: Չմոռնենք, որ Պայարես անունով մի սեւամորթ ստեղծեց գնդակահարման 300 տարեկան ավանդը, որը դարձել էր սպիտակամորթների դեմ: Պելեն Բրազիլիա եկավ սեւամորթների մի խմբի, որոնք պայքարում էին սպիտակամորթների դեմ: Ֆուտբոլի արքան, որը երկար տարիներ ապրելով ԱՄՆ-ում, համաշխարհ. ճանաչվել էր սեւամորթ ռասայի ներկայացուցիչներից, մի ժամանակ հայտարարեց. «Իմ երկրի սեւամորթները պետք է իրենց ճակատագիրը կերտեն սպիտակամորթ ներկայացուցիչների հետ, քանի որ միայն սեւամորթներն են, որ կարող են սեւամորթների իրավունքները պաշտպանել Կոնգրեսում կամ Սենատում»: Իսկ եթե լրագրողները Պելեին հարցնեն, թե կարելի՞ է արդյոք ռասայական ճնշման տարբերություն դնել հայտարարության մեջ, որը կարող է վճռորոշ ազդեցություն թողնել մի այնպիսի երկրում, ինչպիսին Բրազիլիան է, Պելեն պատասխանեց. «Կարելի է, քանի որ Բրազիլիայում ռասայական խտրականություն կա եւ ինքը հայտարարությունը կարող է ենթադրել կատեգորիկ պահանջներ»: Եւ ոչ մի կերպ այդ ամենը ենթադրել չի կարելի: Երբ տարիներ առաջ Բրազիլիայի մի քանի պաշտոնյաներ ազդարարեցին, որ այդ երկրում ռասայական խնդիր չկա, այդ ժամանակ Պելեն ընդդիմացավ: Բրազիլիայում սպիտակամորթների եւ սեւամորթների միջեւ տիրող տնտեսական խտրականությունը հիմնականում սոցիալական բնույթ է կրում, որ սեւամորթները երկրորդ կամ երրորդ կարգի քաղաքացիներ են համարվում: Բայց այդ մասին ոչ մեկը դեռ չի խոսում, քանի որ խնդիրը մի քիչ արգելված բնույթ ունի: Պետք է ասել, որ Բրազիլիայում սեւամորթների տոկոսը քիչ է, բայց նրանք ոչ կարեւոր պաշտոններ, անգամ սպորտի կամ մշակույթի նախարարի պաշտոն, այն էլ մի երկրում, որ մշակույթի մակարդակը շատ ցածր է: Ժամանակին Պելեն հայտարարել էր, որ ամերիկացի սեւամորթներն ընտրել չեն կարողանում եւ հաճախ սխալվում էին: Ֆուտբոլի արքան հիմա իր գործընկերներից (սեւամորթներից) պահանջում է քաղաքական հասունություն: Բայց ի՞նչ կարող է անել Պելեն, որը Բրազիլիայի կառավարությունում «մի ճանճ է (սեւ) մի բաժակ կաթի (սպիտակ) մեջ»: Իսկ Բրազիլիայի նախագահ Կարդոզոն հայտարարում է, որ իր երկրում ցեղային խտրականություն չկա:

ՇԱԽՄԱՏ

Եվրագավաթի պարտիաներից

Վ. ԵՓԻՍԿՈՊՈՍ–Վ. ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ.
«Մարսել», Խորվաթիա –
«Երեւան», Հայաստան

1. d4 d5 2. c4 c6 3. Զc3 Զf6 4. e3 e6 5. Զf3 Զbd7 6. Թc2 Փd6 7. Փe2 0-0 8. 0-0 dc 9. Փ:c4 Թe7 10. a3 e5 11. h3 Փc7 12. Փa2 h6 13. Փd2 a5 14. Զh4 Նe8 15. Զf5 Թf8 16. Նae1 Զb6 17. de Ն:e5 18. Զd4 Նc5 19. f4 Զc4 20. Փc1 b5 21. b4 ab 22. ab Նh5 23. Զ:c6 Փd7 24. Փ:c4 bc 25. Զd4 Թ:b4 26. e4 Փb6 27. Փe3 Նa3 28. Նc1 Փa4 29. Զ:a4 Ն:e3 30. Թ:c4 Թ:c4 31. Ն:c4 Փa7 32. Նd1 Զ:e4 33. Աh2 Զf2 34. Նb1

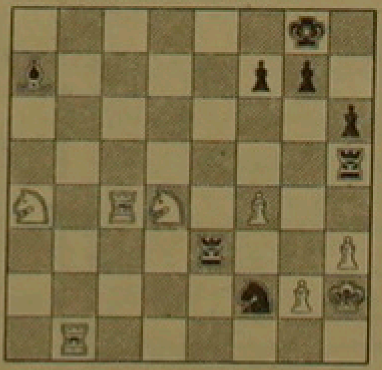

34. ... Զ:h3 35. Նb5 Զf2+, սպիտակները հանձնվեցին:

Հակոբյանը անվանի գրոսմայստերին պարտություն է մատնում նախ ծիու, ապա նավակի փայլուն զոհաբերությունններով: Եթե եզրափակիչ դիրքում Եպիշկոպոսը վերցներ նավակը, կհետեւեր մատ 2 քայլից (Զg4+, Նe1x):

ԱՐՀԵՍՏԱՑԵՂ

«Ոսկե գնդակի» թեկնածուները

Շարունակում ենք ծանոթացնել 1995 թ. Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստի կոչման թեկնածուների հետ, լրացուցիչ տեղեկություններ տալ «Ֆրանս ֆուտբոլի» մրցույթի մասին, օգնելու համար «Ազգի» մրցույթի մասնակիցներին:

«Ոսկե գնդակի» մրցույթի հիմքը դրվել է 1956 թ: Առաջին դափնեկիրը եղել է անգլիացի լեգենդար ֆուտբոլիստ Ստենլի Մեթյուզը: Անցյալ տարի այդ պատվին արժանացավ բուլղարացի Խրիստո Ստոյչկովը, որը հայտարարեց, թե ամեն ինչ կանի, որ դա առաջինն ու վերջինը չլինի: Այսօր էլ Ստոյչկովը թեկնածուների թվում է: Ավելորդ չէ նշել, որ բուլղարացի տաղանդավոր ֆուտբոլիստը 1992 թ. «Ֆրանս ֆուտբոլի» մրցույթում երկրորդն է ճանաչվել: Դրանից մեկ տարի առաջ Եվրոպայում երկրորդն է եղել «Եվրոպա-96»-ի խմբային մրցաշարում Հայաստանի հավաքականի մրցակից Մակեդոնիայի թիմի հարձակվող Դարկո Պանչեւը: «Ոսկե գնդակին» 3 անգամ անգամ տիրել են միայն Յոհան Կրոյֆը, Միշել Պլատինին եւ Մարկո վան Բաստենը:

Ահա 1994 թ. «Ֆրանս ֆուտբոլի» մրցույթում առաջին 5 տեղ գրաված ֆուտբոլիստները.

1. Խրիստո Ստոյիչկով	210
2. Ռոբերտո Բաջջո	136
3. Պաոլո Մալդինի	109
4-5. Թոմաս Բրոլին	68
4-5. Գեորգի Հաջի	68

«Ոսկե գնդակի» այս տարվա 50 թեկնածուներից 35-ը եվրոպացիներ են, 9-ը հարավամերիկացիներ, 6-ը աֆրիկացիներ: Ինչպես եւ կարելի էր սպասել, բոլորից շատ հավակնորդներ Իտալիայի առաջնության մասնակիցներից են (19), որն իրավացիորեն աշխարհում ուժեղագույնն է համարվում: 9 ֆուտբոլիստ ներկայացնում են Իսպանիայի առաջնությունը, որոնցից միայն Հիերոն է իսպանացի: 7 ֆուտբոլիստ Գերմանիայի առաջնության մասնակիցներ են, 3-ը Ֆրանսիայից եւ այլն: Ակումբների մեջ ամենաշատ թեկնածուներ ունի «Միլանը» (7): Նրան հաջորդում են «Յուվենտուսն» ու Մադրիդի «Ռեալը» 5-ական, «Այաքսը» 4, «Պարի Սեն-Ժերմենը» 2 եւ այլն:

Ուշագրավ է, որ 1995 թ. Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստի թեկնածուների թվում ընդգրկված են երեք դարպասապահ, 4 պաշտպան, 19 կիսապաշտպան, 24 հարձակվող:

50-ի թվում են 8 իտալացի, 5 գերմանացի, 5 ֆրանսիացի, 4 բրազիլացի, 4 արգենտինացի, 4 հոլանդացի, 2 դանիացի եւ այլն:

ՄԱՐՍԵԼ ԴԵՍԱՅԻ

Կիսապաշտպան («Միլան», Ֆրանսիա): Ծնվել է 1968 թ. սեպտեմբերի 7-ին: 1995 թ. Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարի եզրափակչի մասնակից է: Շարունակում է ելույթները 1995-1996 թթ. ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում: Ֆրանսիայի հավաքականի խաղացող է:

ԴԻԴԻԵ ԴԵՇԱՄ

Կիսապաշտպան («Յուվենտուս», Ֆրանսիա): Ծնվել է 1968 թ. հոկտեմբերի 15-ին: 1995 թ. Իտալիայի չեմպիոն եւ գավաթակիր, 1995 թթ. ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի եզրափակչի մասնակից: Շարունակում է ելույթները Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում: Ֆրանսիայի հավաքականի խաղացող է:

ԼՈՒՐԵՐԻ ՏՈՂԸ

Արդյունքը՝ 4 մեդալ

Կիեւում ավարտվեց միբոխինգի աշխարհի առաջնությունը: Մրցաշարին մասնակցած հայ մարզիկները տուն վերադարձան չորս մեդալներով: Առաջնության ծրագրի ֆուլ կոնտակտ (լրիվ կոնտակտ) ձեւում Ա. Օհանյանը (54 կգ ֆաւոային կարգ) եւ Ա. Միսնիկովը (86 կգ) նվաճեցին արծաթե եւ բրոնզե մարգեր: Երկրորդ ձեւում (լրիվ կոնտակտ մեղմ հարվածներով) Ե. Դենսիովը (63 կգ) եւ Ե. Գրիգորյանը (86 կգ գերծանր ֆաւոային կարգ) զբաղեցրեցին երրորդ տեղերը: Մրցաշարը, որը ֆինանսավորում էր Ուկրաինայի կառավարությունը, երկրի վարչապետ Եվգենի Մարչուկի անձնական ուշադրության կենտրոնում էր:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Իտալական ակումբները լավագույնն են Եվրոպայում

ՈՒԵՖԱ-ի մամուլի ծառայությունը հրապարակեց Եվրոպայի լավագույն ակումբների գործակիցները: Առաջին 3 տեղերում իտալական ակումբներն են՝ «Միլանը» (365 միավոր), «Յուվենտուսը» (352) եւ «Պարմա» (330): Անգլիական մարզական մամուլը, հաղորդելով այս մասին, արժանին մատուցելով իտալացիների «հզոր ֆուտբոլին», միեւնույն ժամանակ նկատում է, որ Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարի հաղթող հոլանդական «Այաքսը», որը վերջերս նվաճեց միջմայրցամաքային գավաթը, հաղթելով բրազիլական «Գրեմիո» ակումբին, այս ցուցակում միայն չորրորդն է:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

«Ինդեպենդիենտեի ռեկորդը»

Արգենտինայի «Ինդեպենդիենտե» ակումբը երկրորդ անգամ դարձավ Հարավային Ամերիկայի ֆուտբոլի սուպերգավաթակիր: Եզրափակիչ առաջին խաղում «Ինդեպենդիենտեն» 2-0 հաշվով հաղթել էր Բրազիլիայի «Ֆլամենգո» թիմին, որի կազմում հանդես է գալիս աշխարհի անցյալ տարվա լավագույն ֆուտբոլիստ, աշխարհի 15-րդ առաջնության հերոս Ռոմարիոն: Պատասխան խաղում, որը տեղի ունեցավ «Մարականա» հսկա մարզադաշտում եւ որին ներկա էին 80 հազար հանդիսատեսներ, չնայած «Ֆլամենգոն» հաղթեց 1-0 հաշվով, սակայն բրազիլացի ֆուտբոլասերները դժգոհ մնացին իրենց սիրելի թիմից, որը չկարողացավ տիրել սուպերգավաթին: Ավելորդ չէ նշել, որ այդ միակ գնդակը խփեց Ռոմարիոն:

«Ինդեպենդիենտեն» միջազգային խոշոր մրցաշարերում իր 15-րդ հաղթանակը տարավ, որը ֆուտբոլի պատմության ընթացքում աշխարհի ռեկորդ է: Միջազգային մրցաշարերի 14 հաղթանակ ունի ֆուտբոլային մեկ ուրիշ հզոր ակումբ «Միլանը»:

Բաժինը վարում է
ՍԱՄՎԵԼ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԾՐԱԳԻՐ

Եվրոպան Անդրկովկասի եւ Միջին Ասիայի հետ կկապվի Մետաքսի ճանապարհով

Մետաքսի ճանապարհի վերագործարկումը, որի մասին տեղեկացրել ենք մեր թերթի նախորդ համարում, նույնպես Եվրամիության ծրագրի մաս է կազմում։ Նրան են պատկանում նաեւ 96 թ. ապրիլի 30-ին Վենետիկից դուրս եկող 100 բեռնատարները, որոնք Թբիլիսի, Երեւան, Բաքու, Աշգաբադ, Տաշքենդ, Դուշանբե, Բիշքեկ եւ Ալմա Աթա ճանապարհահատվածը կանցնեն Եվրախորհրդի հատկացրած պարենային օգնությունը բաժանելով։ Եվրոպական առաջնակարգ ձեռնարկատերերը ավտոշարասյանը կմիանան եւս 20 բեռնատարներով։ Վերջիններս լցված կլինեն եվրոպական 20 խոշորագույն ձեռնարկությունների ապրանքանմուշներով, այդ թվում՝ «Ռենո», «Մերսեդես», «Ագրոֆրանս» եւ այլն։ Ինչպես երեկ Եվրամիության Երեւանի գրասենյակում կայացած մամլո ասուլիսի ժամանակ լրագրողներին հայտնեցին «Տրասեկա» ծրագրի պատասխանատուներ Մարկ Գրայը եւ Էդիեն Ամույեխը՝ համագործակցության նպատակը պլանավորվող ճանապարհի ստեղծումն է, որով եվրոպական ապրանքները կներմուծվեն Անդրկովկաս եւ միջինասիական հանրապետություններ։ Մետաքսի ճանապարհի վերանորոգումն, ըստ նրանց, փոխադարձ շահագրգռվածությամբ է պայմանավորված եւ, հուսով են, որ տեղացիները նույնպես եվրոպական շուկա արտահանելու բան կունենան։ Ծրագրի պատասխանատուները ծովային ճանապարհով բեռների փոխադրումը նախատեսում են կատարել 6 օրում, որից հետո ավտոշարասյունը Փոթիից կուղեւորվի Թբիլիսի։ Մայրաքաղաքներից յուրաքանչյուրում ավտոշարասյունը կանգ կառնի 2 օր, որից մեկը կհատկացվի հումանիտար օգնության բաշխմանը, իսկ հաջորդ օրը կկազմակերպվի եվրոպական ապրանքների ցուցադրում՝ զուգակցված ֆորումով։

Ավտոշարասյունը Հայաստան կմտնի մայիսի 10-ից ոչ ուշ՝ Արաքսի ճանապարհով։ Շարասյանն ուղեկցող 300 օտարերկրացիների թվում «Տրասեկայի» նախաձեռնողները նկատի ունեն նաեւ եվրոպական խոշորագույն հեռուստաընկերությունների եւ կենտրոնական թերթերի 30 լրագրողների։ Ցուցահանդես-ֆորումը Հայաստանում նախատեսվում է անցկացնել Երեւան-Սեւան ճանապարհահատվածում գտնվող ավտոկայանի շենքում։ Բանագնացների տեղեկությունների համաձայն, ֆրանսիական 95 խոշորագույն առեւտրաարդյունաբերական պալատներ ներկայումս վիճարկում են ցուցադրվելիք ապրանքատեսակների շարքը։ Եվրոպացի արդյունաբերողները նշված հանրապետություններում նաեւ հազարից գործընկերներ գտնելու հույս ունեն։ «Սեփական տնտեսություն ստեղծելու համար անհրաժեշտ է ժամանակակից նորագույն տեխնիկային, դա է դրված լինելու ձեր անկախության հիմքում», նորանկախ հանրապետություններում հանրահայտ ֆիրմաների ապրանքատեսակների ցուցադրումը այսպես հիմնավորեցին նրանք։ Հաջողության հասնելու դեպքում «Տրասեկայի» պատասխանատուները խոստանում են պարբերաբար կրկնել ծրագիրը, այն համալրելով հանրահայտ նոր ձեռնարկություններով։ Ֆորումի ընթացքում առեւտրաարդյունաբերողների հաջողությամբ պայմանավորված կլինի նաեւ Եվրոպայի հետագա ռազմավարությունը տարածաշրջանում։ Ցուցահանդեսում կներկայացվեն նաեւ ներմուծվող ու արտահանվող ապրանքատեսակները, ինչպես նաեւ փոխանակման ձեւերը։ Ճանապարհորդությունն ավարտելով Ալմա Աթայում, արդյունաբերողները վերջնականորեն կհանդիպեն Սամարղանդում, ուր կայանալիք ֆորումի ընթացքում հավանաբար կկնքվեն առաջին պայմանագրերը։

ՍՈՍԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Ոչ մի իսլամիստ չընտրվեց Եգիպտոսում

ԿԱՀԻՐԵ, 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, WSJ, AFP։ Բազմաթիվ ընդհարումներ տեղի ունեցան Եգիպտոսի խորհրդարանական ընտրությունների 2-րդ եւ վերջին տուրում։ Առնվազն 15 հոգի սպանվեց։ Ընդդիմադիր թեկնածուները կասկածի տակ են դնում ընտրությունների արդյունքները։ Կառավարական կուսակցության եւ կառավարամետ անկախ թեկնածուները բոլորն էլ անցել են, մինչդեռ ընդդիմադիրները, ներառյալ «Մուսուլման եղբայրներ» ծայրահեղական կազմակերպության ներկայացուցիչները, ոչ մի տեղ չեն գրավել խորհրդարանում։

Պահանջեցին Պապանդրեուի փոխարինումը

ԱԹԵՆՔ, 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, WSJ. Հունաստանում մրցակից սոցիալիստական կուսակցությունները պահանջեցին փոխարինել վարչապետ Անդրեաս Պապանդրեուին, ով անցյալ ամսվանից ի վեր հիվանդանոցում է գտնվում։ Նրանց կարծիքով, վարչապետի բացակայությունը պատճառ է դառնում ոչ միայն կառավարության գործունեության կաղացման, այլեւ սեփական կուսակցության աշխատանքների ձախողման։ Վարչապետին բուժող բժիշկները, որոնք հոռետես են նրա ամբողջական ապաքինման հարցում, երեկ բուժման նոր մեթոդներ կիրառեցին 78 տարեկան ղեկավարի կյանքը փրկելու համար։

Ռուսաստանի կոմունիստները առջեւում

ՄՈՍԿՎԱ, 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, WSJ։ Խորհրդարանական ընտրություններին 10 օր մնացած հասարակական կարծիքի հարցման արդյունքներում կոմունիստները գլխավորում են կուսակցությունների աղյուսակը Ռուսաստանում։ Այնուամենայնիվ, վերջին հարցախույզները ցույց են տալիս, որ ընտրողների մեծագույն մասը դեռեւս կողմնորոշված չէ։ Հիշեցնենք, որ համամասնական ցուցակներով 43 կուսակցություն եւ 5675 թեկնածու են արձանագրվել, այնինչ մեծամասնական ցուցակներում իրենց բախտն են փորձելու 2700 թեկնածու։ Կոմունիստները 131 թեկնածու են ներկայացրել մեծամասնական 225 տեղի համար, Ժիրինովսկու լիբերալ դեմոկրատները՝ 187, մինչ վարչապետ Չեռնոմիրդինի «Ռուսաստանը մեր տունն է» կազմակերպությունը՝ 108։ Նախագահ Ելցինը այսօր նիստ գումարեց երկրի ներքին անվտանգության ղեկավարների հետ, ընտրությունների ապահով անցկացման համար։

Կիպրոս. Կրկին փակուղում

Թուրքական հեռուստատեսության հաղորդման համաձայն, Կիպրոսի թուրքական եւ հունական համայնքների միջեւ բանակցությունների վերսկսման միջնորդական առաքելությամբ կղզում գտնվող ԱՄՆ-ի նախագահի հատուկ ներկայացուցիչ Ռիչարդ Բիթիի հանդիպումներն ավարտվեցին։ Դեկտեմբերի 6-ի առավոտյան տեղի ունեցավ Բիթի-Քլերիդես երկրորդ հանդիպումը։ Կիպրոսի Հանրապետության նախագահ Գլաֆկոս Քլերիդեսի մամուլի ներկայացուցիչը հայտարարեց, որ զրույցի ընթացքում շոշափվել են սահմանադրության, տարածքների եւ Եվրամիությանն անդամակցության մի շարք հարցեր։ Բացի այդ նշեց, որ «Քլերիդես-Դենքթաշ հանդիպում առայժմ չի նախատեսվում, եւ դրա համար դեռեւս փոխադարձ պայմանավորվածությունների անհրաժեշտություն է զգացվում»։ Այնուհետեւ Ռիչարդ Բիթին ընդունեց Կիպրոսի թուրքական համայնքի ղեկավար Ռաուֆ Դենքթաշը։ Ընդունելությունից հետո Բիթին հայտարարեց. «Հանդիպումների ընթացքում խնդրի կարգավորման վերաբերյալ կողմերն արտահայտեցին իրենց կարծիքները։ Բայց մենք աշխատում ենք հարցին մոտենալ հաշվի առնելով այսօրվա իրողությունները»։ Ռաուֆ Դենքթաշն իր հերթին հայտարարեց. «Արդար համաձայնության միակողմանիորեն Եվրամիությանն անդամագրվելու վերաբերյալ Գլաֆկոս Քլերիդեսի անզիջում դիրքորոշման պատճառով բանակցությունները կրկին փակուղու մեջ են»։

Գ. Չ.

ԱՆՁԻՆՔ

Խավիեր Սոլանան Հյուսիսատլանտյան միության գլխավոր քարտուղար

Հյուսիսատլանտյան միության գլխավոր քարտուղար է նշանակվել Իսպանիայի արտգործնախարար Խավիեր Սոլանան, ինչը Իսպանիայի, որը 1981 թվականին է միայն մտել միացյալ ՆԱՏՕ-ին, դիվանագիտական մեծ հաղթանակի մասին է վկայում։ Մեկ ամիս է արդեն, ինչ ՆԱՏՕ-ի երկրները համար թեկնածություն էին փնտրում այն բանից հետո, երբ կաշառակերության հետ կապված սկանդալի պատճառով հրաժարական էր տվել նախկին գլխավոր քարտուղար Վիլի Կլաասը։ ՆԱՏՕ-ի անդամ եվրոպական երկրները Մեծ Բրիտանիան, Ֆրանսիան եւ Գերմանիան առաջարկել էին Հոլանդիայի նախկին վարչապետ Լյուբերսի թեկնածությունը, որը, ինչպես նաեւ Կլաասի անձնական բնույթն է, սակայն Վաշինգտոնը զայրանալով, որ եվրոպացիները հարկ եղած կերպով իր հետ չեն խորհրդակցել, մերժել էր այդ թեկնածությունը։ Ամերիկացիների կողմից առաջարկված դանիացի Էլեման Յանսենի թեկնածությունն, իր հերթին, մերժել էր Ֆրանսիան, եւ Խավիեր Սոլանայի թեկնածությունը, վերջապես, բոլորի համար ընդունելի փոխզիջում է դարձել։ Հայտարարվել է, որ նա համընդհանուր աջակցություն է վայելում։

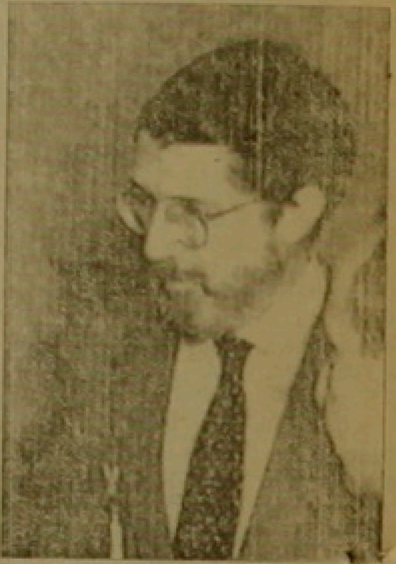

ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղարի պաշտոնը վարչական պաշտոն չէ միայն։ Գլխավոր քարտուղարը ՆԱՏՕ-ի ամենաբարձր մարմնում է նախագահում եւ Հյուսիսատլանտյան միության քաղաքականությունն արտահայտելիս կարեւոր դեր է խաղում։

Խավիեր Սոլանան 53 տարեկան է, մասնագիտությամբ՝ ֆիզիկոս։ Նա Իսպանիայի սոցիալիստական կուսակցության կարկառուն ներկայացուցիչներից է, Իսպանիայի վարչապետ Գոնզալեսի մերձավոր զինակիցը։ Ասում են, թե Իսպանիայում հաջորդ տարվա մարտ ամսին նշանակված խորհրդարանական ընտրություններում նա հնարավոր է փոխարիներ Գոնզալեսին։ Սոլանայի նշանակումը կարող է տարօրինակ թվալ, երբ 60-ական թվականների նրա [illegible] եւ հակաամերիկյան հայացքները նկատի ունենանք, երբ նա ակտիվորեն Իսպանիայում ԱՄՆ-ի ռազմական հենակետերի դեմ տեղի ունեցած պայքարին է մասնակցել։ Սոլանան խոստովանում է, որ իր այն ժամանակվա աշխարհայացքը Վիետնամում Ամերիկայի միջամտության դեմ տարվող պացիֆիստական շարժման ազդեցության տակ էր կազմավորվել։ Սակայն, ինչպես երեւում է, Սոլանային, որն, ի դեպ, ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերի համակրանքն է վայելում, այժմյան փուլի վրա դա չի ազդել։ Սոլանայի ընտրությունը կապակցվում է նաեւ նրա հետ, որ նա հայտնի է որպես մի մարդ, ով իր անձնական համոզմունքները պատրաստ է զոհաբերել, երբ կուսակցական գիծը դա է պահանջում։

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԶԵԿՈՒՅՑ

Միացյալ Ազգերի զարգացման ծրագիրը (ՄԱԶԾ) ազգային կառավարության հետ համատեղ նախաձեռնել է մշակել մարդկային զարգացման ազգային զեկույցը (ՄԶԱԶ)։

Զեկույցի նպատակն է ներկայացնել Հայաստանի մարդկային զարգացման խնդիրները, որոշել ու ձեւակերպել զարգացման հիմնական ուղիները, մշակել գործնական առաջարկներ, որոնք կնպաստեն մարդկային զարգացմանը Հայաստանում։

Զեկույցի հիմնական տեքստից բացի զեկույցում ընդգրկվելու են Հայաստանն իր առանձնահատկություններով եւ բնորոշ խնդիրներով ներկայացնող ներդիրներ։ Ներդիրների բովանդակությունը պետք է արտացոլի զարգացման գործընթացի առանձնահատկությունները, գրված լինի սեղմ ժողովրդական ոճով եւ հայերեն լեզվով։

Ներդիրների ընտրության եւ զեկույցում տեղադրելու համար Միացյալ ազգերի զարգացման ծրագիրը հայտարարում է բաց մրցույթ, որին կարող են մասնակցել բոլոր ցանկացողները։ Համակարգչով տպագրված տեքստերը ընդունվում են ՄԱԿ-ի Հայաստանի Զարգացման Ծրագրի գրասենյակում, հասցե. Կառլ Լիբկնեխտի փ., շ. 14, մինչեւ 1996 թ. հունվարի 4-ը։ ՄԱԶԾ-ը կընտրի եւ կտպագրի լավագույն տեքստերը, որոնց հեղինակները կվարձատրվեն։

Նախատեսվում է տեղադրել հետեւյալ բովանդակությամբ ներդիրներ.

- Կանանց եւ տղամարդկանց արդար զարգացման հարցերը
- Սոցիալական շերտավորում
- Կայուն Մարդկային Զարգացման համարիվ
- Բնակչությունը եւ նրա տեղաշարժերը
- Համայնքի զարգացում
- Տեղեկատվական-հաղորդակցման միջոցները Հայաստանում
- Շրջափակման հաղթահարման մոտեցումները
- Բանկային համակարգի զարգացում
- Սոցիալական ապահովություն
- Մասնավոր ձեռներեցության անվտանգությունը
- Ձեռներեցության հաջող օրինակներ
- Մասնավոր կյանքի անվտանգությունը
- Ստվերային տնտեսություն
- Մասնավոր կրթությունը Հայաստանում
- Հասարակական մասնակցություն
- Սոցիալական ինտեգրացիա
- Բժշկական կրթությունը երեխաների համար
- Պետական նոր տիպի կառավարման լավագույն օրինակներ

Մրցույթի մասնակիցները կարող են ընտրել այլ թեմաներ, որոնք իրենց կարծիքով լավագույն կերպով ներկայացնում են Հայաստանը։ Տեքստի ծավալը չպետք է պակաս լինի 300-ից եւ գերազանցի 600 բառը։ Զեկույցում տպագրված ներդիրների հեղինակները կվարձատրվեն 100-ից 200 ԱՄՆ դոլար։ ՄԱԶԾ-ն իրավունք է վերապահում խմբագրել/կրճատել ներկայացված տեքստերը։

AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Գրասենյակի կառավարման հմտություններ
Հատուկ դասընթացների բաժինը

կազմակերպում է նոր դասընթաց. ձեզ ձեռք բերելու հետեւյալը.

- Գրասենյակում համակարգչի օգտագործման հմտություններ (Word, Excel, Access)
- Համակարգչի վրա արագ տպելու կարողություն (անգլերեն եւ հայերեն լեզուներով)
- Գործավարության ոլորտի անգլերեն լեզվի օգտագործման հմտություն
- Գրասենյակային աշխատանքների կազմակերպման եւ կառավարման հիմունքներ

Դասընթացը բաղկացած է երկու փուլից.

Առաջին փուլ. 10 շաբաթ տեւողությամբ

- համակարգչի օգտագործում – 7 շաբաթ տեւողությամբ, շաբաթական 6 ժամ
- անգլերեն լեզվի ուսուցում – 10 շաբաթ տեւողությամբ, շաբաթական 6 ժամ

Երկրորդ փուլ. 5 շաբաթ տեւողությամբ

- գրասենյակային աշխատանքների կազմակերպում եւ կառավարում

Դասընթացը կսկսվի 1996 թ.-ի հունվարի 8-ից։

Երկու փուլերը հաջողությամբ ավարտելու դեպքում կտրվի համապատասխան վկայագիր։

Ցանկալի է, դասընթացի գրանցումը տեւելու է ս. թ. նոյեմբերի 21-ից մինչեւ դեկտեմբերի 8-ը, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի 19-րդ սենյակում։ Դասընթացի համար նախատեսված է ԱՄՆ 80 դոլարին համարժեք դրամի ամսավճար։

Այլ տեղեկությունների համար դիմեք ՀԱՀ-ի Հատուկ դասընթացների բաժին, 56 սենյակ, հեռ. 27-16-58։

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների *առաջարկի* եւ *պահանջարկի* մասին հեռախոսով։ Զանգահարել 589167, 581351 «Սփյուռ»։

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 2003. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության՝ 7. 12. 1995. Գինը՝ 75 դրամ

digitised by A.R.A.R.@